

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Milla Pöyry

AMPUMA-ASELAIN UUDISTUKSET

Liiketalous ja matkailu
2014

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Milla Pöyry
Opinnäytetyön nimi	Ampuma-aselain uudistukset
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	57
Ohjaaja	Tuula Hartman

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia muutoksia ampuma-aselakiin tuli 13.6.2011 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä. Tutkimuksen avulla pyritään selvittämään, millaisia muutoksia uudistettu ampuma-aselaki toi lupahallinnon työhön ja lupamenettelyyn. Lisäksi tutkitaan millaisia muutoksia ampuma-aselakiin on vielä tulossa, mikäli vireillä oleva hallituksen esitys etenee eduskunnassa lain muuttamiseen saakka. Tutkimuksen taustalla pohditaan lakimuutosten vaikutusta aseturvallisuuksiin Suomessa.

Työ on ajankohtainen selvitys keskeisimmistä muutoksista, joita ampuma-aselakiin on viimeisimmässä uudistuksessa tullut. Työn alussa käsitellään ampuma-aselain historiaa lyhyesti sekä keskeisimpiä ampuma-aseisiin liittyviä käsitteitä. Ampuma-aselain keskeisimmät muutokset on jaettu ensimmäisen vaiheen uudistuksiin, jotka tulivat voimaan vuonna 2011 sekä tuleviin lakimuutoksiin, jotka ovat tällä hetkellä eduskunnan lausuntokierroksella.

Tutkimusaineistona on käytetty voimassaolevia lakeja, hallituksen esityksiä, oikeuskirjallisuutta ja joitakin oikeustapauksia. Lisäksi eri virastojen internetsivustoilta on saatu luotettavaa ajankohtaista tietoa. Jonkin verran ajankohtaista tietoa on saatu myös Pohjanmaan poliisilaitoksen lupahallinnon kautta.

Tutkimus on osoittanut ampuma-aselain muutosten vähentäneen ampuma-aselupien myyntilukumääriä valtakunnallisesti. Aselupia on myönnetty lakimuutosta aikaisempaan verrattuna vähemmän, koska luvansaanti on vaikeutunut ja lupamenettely hidastunut jonkin verran. Hankkimislupaprosessi on hieman hankaloitunut, joten nykyään aselupaa haetaan vain todelliseen tarpeeseen.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Liiketalouden koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Milla Pöyry
Title	Reforms in the Act of Firearms
Year	2014
Language	Finnish
Pages	57
Name of Supervisor	Tuula Hartman

The aim of this research was to examine the reforms in the Act of Firearms which were renewed on the 13th June 2011. By this research the aim was to study what kind of changes the reformed Act of Firearms brought into the Police Firearms Licence Administration. In addition, the changes that will be made in to the law were examined. As the background of this research the effects of the firearms safety in Finland were discussed.

This research is a current report on the changes in the Act of Firearms. At first the history of the Act of Firearms and some terms that are included to the Act of firearms were examined. This study is divided into the first phase reforms that came into effect in 2011 and to the upcoming changes which are now under discussion in the Finnish Parliament.

Acts, government bills, legal literature and some cases were used as sources. Also was collected for the study updated information from the websites of authorities and from the Ostrobothnia Police Station.

The study showed that the reforms in the Act of Firearms have decreased the sales of firearms licences. This is because the licence procedure has become more difficult and it has also become a slower process. Now a firearm licence is only requested because of a real need - not on an impulse.

Keywords Act of Firearm, firearms, firearms-safety

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	7
2	AMPUMA-ASELAKI 9.1.1998/1.....	9
	2.1 Ampuma-ase ja aseosa.....	9
	2.2 Deaktivoitu ampuma-ase.....	10
	2.3 Ammus ja patruuna.....	10
	2.4 Erilaiset asetyypit.....	10
3	AMPUMA-ASEURHEILU JA - HARRASTUKSET SUOMESSA.....	14
	3.1 Metsästys.....	15
	3.2 Ampumaurheilu.....	16
	3.3 Asekeräily.....	17
4	AMPUMA-ASELAIN KEHITYS.....	19
	4.1 Lakimuutoksen taustaa.....	20
	4.2 KHO:2012:81.....	22
	4.2.1 Hallinto-oikeuden ratkaisu.....	22
	4.2.2 Asian käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa.....	23
5	ENSIMMÄISEN VAIHEEN UUDISTUKSET.....	25
	5.1 Käsiasseiden hankkimis- ja hallussapitoluvat.....	25
	5.2 Luvanhakijan soveltuvuuden selvittäminen.....	26
	5.3 Muut keskeiset uudistukset.....	26
6	TOISEN VAIHEEN UUDISTUSEHDOTUKSET.....	29
	6.1 Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.....	29
	6.2 Tiukennuksia aseiden säilytykseen.....	30
	6.3 Lääkäreiden ilmoitusvelvollisuus.....	31
	6.4 Uusi ampumaratalaki.....	32
	6.5 Ilma- ja jousiasetet.....	33
	6.6 Kaasusumuttimet.....	33
	6.7 Ase-elinkeino.....	35

7	AMPUMA-ASELAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET POLIISIHALLINNOSSA	36
7.1	Lupahallinnon koulutus ja ohjeistus	36
7.2	Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet	37
7.3	Uuden asetietojärjestelmän käyttöönotto	39
7.4	Lupavalvonta.....	40
7.5	Luvalliset, luvattomat ja laittomat aseet	41
8	ASEEN HANKKIMISLUPAPROSESSI.....	43
8.1	Ampuma-aseen hankkiminen metsästykseseen	45
8.2	Ampuma-aseen hankkiminen ampumaurheiluun tai -harrastukseen	46
8.3	Asekeräily ja tiedostonpito	47
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	50
	LÄHTEET	53

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Aselupien myyntilukumäärät vuosina 2010–2013 s. 17

1 JOHDANTO

Sain idean opinnäytetyöni aiheesta opintoihin kuuluvan työharjoittelun aikana. Suoritin työharjoittelun Pohjanmaan poliisilaitoksella Laihian poliisiaseman lupapuolella. Ampuma-aselakiin tulleet uudistukset 13.6.2011 ja sen myötä uusi aserekisterin käyttöönotto olivat tuoneet haasteita lupahallinnon työhön. Ampuma-aselakiin tulleet muutokset ja aiheen ajankohtaisuus kiinnostivat minua, joten päätin tutkia opinnäytetyössäni lakiin viime vuosina tulleita uudistuksia ja sen vaikutuksia lupamenettelyyn. Keskityn työssäni erityisesti sisäasiainministeriön asettamaan Aseturvallisuus-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on uudistaa ampuma-aselakia kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen vaiheen uudistukset tulivat voimaan 13.6.2011 ja toisen vaiheen uudistusehdotukset ovat tällä hetkellä eduskunnassa vireillä.

Työni ei ole toimeksianto Pohjanmaan poliisilaitokselta, vaan päätin tutkia ampuma-aselakia ja siihen tulleita muutoksia sekä muutosten vaikutuksia lähinnä aiheen kiinnostavuuden ja sen ajankohtaisuuden vuoksi. Työskentelen myös edelleen Laihian poliisiaseman lupapuolella, joten työstä on varmasti apua myös lupahallinnon henkilöstön työhön. Työn ansiosta kehitän myös omaa ammattitaitoani lupapalvelutyössä.

Ampuma-aselain uudistamisen ja tiukentamisen tavoitteena on ollut rajoittaa aseisiin liittyvää väkivaltaa, tapaturmia sekä ehkäistä ampuma-aserikollisuutta. Suomessa aseturvallisuus on melko hyvällä tasolla. Nyt uhkana ovat kuitenkin Jokelan ja Kauhajoen koulusurmat sekä Sellon kauppakeskuksessa tapahtuneen ampumisen tyyliet joukkomurhat. Sisäasiainministeriö asetti erillisen työryhmän selvittämään aseturvallisuutta Suomessa vuonna 2011. Tämän aseturvallisuustyöryhmän selvitysten pohjalta ehdotettiin useita tehostamistoimia nimenomaan poliisihallinnon sisällä. Nämä toimet liittyvät sekä lupahallintoon että -valvontaan, valvonta- ja hälytystoimintaan sekä poliisitutkintaan.

Työssä käsittelen aluksi lyhyesti ampuma-aselain historiaa ja kerron, miten laki uudistui 13.6.2011 voimaantulleessa lakimuutoksessa. Kuvaan myös sitä, miten

aselain muutokset ovat vaikuttaneet lupamenettelyyn ja lupahallinnon työhön. Lisäksi perehdyn tuleviin ampuma-aselain muutoksiin, jotka ovat tällä hetkellä viireillä eduskunnassa. Työn taustalla pohdin sitä, lisäävätkö ampuma-aselain muutokset aseturvallisuutta Suomessa.

Työssäni käytän lähteinä pääasiassa sekä uutta että vanhaa ampuma-aselakia, hallituksen esityksiä sekä sisäasiainministeriön verkossa julkaisemia artikkeleita ja tutkimuksia. Oikeuskirjallisuutta ampuma-aseista on jonkin verran, joskin se on lähinnä aseisiin ja sotahistoriaan keskittyvää. Oikeuskirjallisuudesta tärkeimpiä lähteitä ovat Editan julkaisemat Ampuma-aselaki perusteluineen - kirjat vuosilta 1998 ja 2002 sekä Suomen Riistakeskuksen julkaisema Metsästäjän opas vuodelta 2013. Käytän myös joitakin oikeustapauksia esimerkkeinä havainnollistaakseni ampuma-aseita koskevia säännöksiä.

2 AMPUMA-ASELAKI 9.1.1998/1

Ampuma-aselaki 9.1.1998/1 on alun perin vuodelta 1998 voimaan tullut laki, joka koskee kaikkia ampuma-aseisiin, aseiden osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyviä asioita. Lain säädökset koskevat myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Ampuma-aseissa määritellään tarkasti ampuma-aseet, aseiden osat, ammuksien ja patruunat. Laissa on tarkasti määritelty myös aseiden ja aseiden osien luvanvaraisuus, asealan elinkeinon harjoittaminen, aseiden kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus, aseiden hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito, lainaaminen ja valvottu käyttö, yksityinen siirtäminen sekä tuonti, aseiden luovuttaminen, menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet, seuraamukset aseisiin kohdistuvissa rikkomuksissa. Lisäksi laissa on erinäisiä säännöksiä koskeva luku, jossa säädellään tarkemmin vuonna 2011 voimaantulleeseen lakimuutoksen säännöksiä. Lopussa on vielä voimaantulo - ja siirtymäsäännösten luku. (L 9.1.1998/1.) Ampuma-aselaki sisältää 11 lukua, jotka ovat melko laajoja. Työssäni päätin keskittyä vain keskeisimpiin ja tärkeimpiin lakimuutoksiin. Näin saan rajattua aiheeni sopivan laajuiseksi ja nostettua esiin tärkeimmät uudistukset laissa.

2.1 Ampuma-ase ja aseiden osa

Ampuma-ase on tarkoin määritelty ampuma-aseissa. Laissa ampuma-aseella tarkoitetaan esinettä, jolla pystytään joko ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai jonkinlaisen muun räjähdyspaineen avulla ampumaan luoteja, haulleja tai muita ammuksia niin, että sillä voidaan aiheuttaa vaaraa. Vuonna 2011 voimaan tulleiden lakimuutosten myötä aseeksi määritellään myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja on rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta ilman erityisiä taitoja tai ehtoja muunnettavissa toimivaksi aseeksi. (L 9.1.1998/1; Säädos 124/2011.)

Aseiden osa on nimensä mukaisesti erillinen, irrallaan oleva osa aseesta. Aseiden osia ovat esimerkiksi runko, piippu, patruunapesä ja sulkulaite. (L 9.1.1998/1.) Irrallinen patruunapesä voi olla esimerkiksi revolverin rulla ja sulkulaite esimerkiksi

aseen lukko. Näille aseiden osille tarvitaan lupa eli ne ovat luvanvaraisia. Lupaa sen sijaan ei tarvitse esimerkiksi aseiden tukille, perälle tai tähtäimelle. Myöskään ilma-aseisiin kuuluvat äänenvaimentimet eivät ole luvanvaraisia, vaikka samoja äänenvaimentimia pystytään käyttämään myös tavallisessa aseessa. (Tullin rajoituskäsikirja 2013.)

2.2 Deaktivoitu ampuma-ase

Deaktivoitu ampuma-ase on erikseen määritelty laissa. Käytännössä se on ase, joka on joskus ollut toimiva ase, mutta sitä on muutettu niin, että sillä ei pysty enää ampumaan. Ase on deaktivoitu, kun sen iskupohjan sisältävä sulkulaiteen osa, patruunapesä tai sitä vastaava osa sekä piippu tai putki on muutettu jollain tavalla niin, että aseella ampuminen on pysyvästi estetty. Asetta ei kuitenkaan määritellä deaktivoituksi, jos se pystytään vielä muuttamaan jotenkin alkuperäiseen kuntoon. (Tullin rajoituskäsikirja 2013.)

Deaktivoitujen aseiden tuominen Suomeen ei tarvitse lupaa. Tullin on kuitenkin oltava varmoja siitä, että deaktivointi on suoritettu asianmukaisesti. (Tullin rajoituskäsikirja 2013.)

2.3 Ammus ja patruuna

Ampuma-aselaissa ammuksella tarkoitetaan ruutikaasupaineen tai nallimassan räjähdyspaineen avulla ammuttavaa luotia tai haulia, josta voi aiheutua vahinkoa ihmiselle. (L 9.1.1998/1.)

Laissa patruunaksi sanotaan aseessa käytettävää hylsyn, nallin, ruudin ja ammuksen sekä nallin, ruudin ja ammuksen yhdistelmää. Ampuma-aselaissa on kuvattu tarkemmin erilaisia patruunoita, joita ovat haulikon patruunat, keskisytytteiset patruunat, reunasytytteiset patruunat, kaasupatruunat sekä merkinantopatruunat. (L 9.1.1998/1.)

2.4 Erilaiset asetyypit

Erityyppisillä aseilla pystytään harrastamaan erilaisia lajeja ja toiset soveltuvat paremmin ampumaharrastukseen ja toiset paremmin metsästyksen.

Laissa asetyypeiksi on lueteltu seuraavat:

- haulikko
- kivääri
- pienoiskivääri
- pistooli
- pienoispistooli
- revolveri
- pienoisrevolveri
- taskuase
- yhdistelmäase
- merkinantopistooli
- mustaruutiase
- muu ampuma-ase
- erityisen vaaralliset ampuma-aseet. (L 9.1.1998/1.)

Haulikolla tarkoitetaan olkapäätä vasten tuettavaksi tehtyä sileä- tai rihlapiippuista ampuma-asetta. Aseen kokonaispituudeksi on määritelty vähintään 840 millimetriä ja piipun pituudeksi vähintään 400 millimetriä. Haulikoissa käytetään haulikon patruunoita. (L 9.1.1998/1.) Haulikot ovat sopivia, kun ammutaan esimerkiksi lähellä olevia eläimiä ja yleensä pienriistan metsästykseseen. Yleisin Suomessa käytetty haulikon kaliiperi on 12/76. Kaliiperin 12 tarkoittaa, että paunasta (453,6g) lyijyä saadaan 12 pyöreää tämän kaliiperin kokoista kuulaa. Kaliiperimerkinnän mitta 70 tarkoittaa hylsyn kokonaismittaa millimetreissä, eli mittaa johon hylsy ammuttaessa laukeaa. (Suomen Riistakeskus 2013, 177–179.)

Kiväärillä tarkoitetaan myös olkapäätä vasten tuettavaa rihlapiippuista asetta, jonka kokonaispituudeksi on määritelty vähintään 840 millimetriä ja piipun pituudeksi vähintään 400 millimetriä. Kiväärissä käytetään keski- tai reunasytytteisiä patruunoita. Kivääristä poiketen pienoiskiväärit ovat kivääreitä, joissa käytetään reu-

nasytytteisiä .22 -kaliiperisia patruunoita. (L 9.1.1998/1.) Kiväärejä käytetään kaidenlaisten riistaeläinten metsästykseen sekä myös ampumisen harjoitteluun. Pienin kivääri, jolla metsästystä saa harjoittaa, on 22 Long Rifle. Kiväärit jaetaan usein kolmeen ryhmään aseiden kaliiperin mukaan: lintuluodikot, keskiraskaat yleisluodikot ja suurriistakiväärit. Pienriistakivääreistä käytetään joskus nimitystä luodikko. (Suomen Riistakeskus 2013, 177, 182-185.)

Käsiaseiksi ampuma-aselaisissa luokitellaan pistoolit, pienoispistoolit, revolverit sekä pienoisrevolverit. Käsiaseiden hankkimista rajoitettiin vuoden 2011 lakimuutoksen jälkeen. Pistoolilla ampuma-aselaisissa tarkoitetaan pienehköä asetta, jonka kokonaispituudeksi on määrätty alle 840 millimetriä ja piipun pituudeksi vastaavasti alle 400 millimetriä. Pistooleissa käytetään keski- tai reunasytytteisiä patruunoita. Pistooleista poiketen pienoispistoolit ovat pienempiä pistooleja, joissa käytetään reunasytytteisiä .22 - kaliiperisia patruunoita. (L 9.1.1998/1.)

Revolverit ovat kooltaan myös pieniä, kuten kaikki käsiaseet. Niiden kokoluokitus on sama kuin pistooleissa. Revolverissa on pyörivä patruunarulla, jossa käytetään keski- tai reunasytytteisiä patruunoita. Revolverista poiketen pienoisrevolverit ovat pienempiä kooltaan ja niissä käytetään reunasytytteisiä .22 kaliiperisia patruunoita. (L 9.1.1998/1.)

Taskuaseet ovat kaikkein pienimpiä aseita. Käytännössä taskuase on revolveri tai pienoisrevolveri, joka mahtuu pieneen suorakulmaiseen laatikkoon. Laatikko, johon taskuaseen on mahduttava, on määritelty kooltaan 140x190 millimetrin suuruisiksi. Taskuaseita ovat kuitenkin myös sellaiset aseet, jotka mahtuvat suorakulmaiseen, sisämitoiltaan 130 x 180 millimetrin suuruisen laatikkoon. Ase pitää olla asetettuna laatikkoon siten, että sen piippu ja perä ovat laatikon pohjan tason suuntaisesti. (L 9.1.1998/1.)

Yhdistelmäase on haulikon ja kiväärin tavoin olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettu ase, mutta siinä on ainakin kaksi piippua tai putkea. Sen kokonaispituudeksi on myös määritelty vähintään 840 millimetriä ja piippuyhdistelmän pituudeksi vähintään 400 millimetriä. Yhdistelmäaseissa käytetään keski- tai reunasytytteisiä patruunoita sekä haulikon patruunoita. (L 9.1.1998/1.)

Kaasuaseet ovat ampuma-aseita, joissa käytetään kaasupatruunoita ja joilla ei pystytä ampumaan muita patruunoita. Merkinantopistoolit ovat ampuma-aseita, joissa käytetään ainoastaan merkinantopatruunoita. Mustaruutiaseet ovat ampuma-aseita, jotka on suunniteltu ja valmistettu vain mustalla ruudilla käytettäviksi. Ampumaseleissa puhutaan myös niin sanotusta muusta ampuma-aseesta, jolla tarkoitetaan sellaisia aseita, jotka rakenteeltaan, mitoiltaan tai muuten poikkeavat muista laissa määritellyistä asetyypeistä. (L 9.1.1998/1.)

Erityisen vaarallisia ampuma-aseita eli ERVA-aseita ovat esimerkiksi sinko, kraanaatinheitin, takaa ladattava tykki, sarjatuliaseet sekä naamioitu ampuma-ase. Erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin käytetään niin ikään erityisen vaarallisia patruunoita, joita ovat esimerkiksi patruunat, jotka pystyvät lävistämään panssarin. Erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin suhtaudutaan lupakäytännössä hyvin tiukasti ja niiden hankkiminen on yleensä kiellettyä. Poliisihallitukselta voi joissakin tapauksissa saada hankkimis-, valmistamis- tai rinnakkaisluvan erityisen vaaralliseen aseeseen esimerkiksi asekoelmassa säilyttämistä varten. Luvan voi saada myös erityisestä syystä työperusteella, jos kyseinen ase on työtehtävän takia välttämätön. (L 9.1.1998/1; Tullin rajoituskäsikirja 2013; Poliisi 2014a.)

3 AMPUMA-ASEURHEILU JA -HARRASTUKSET SUOMESSA

Ampuma- ja metsästysharrastus ovat erittäin suosittuja Suomessa. Ampumaseluvan haltijoita on yli 600 000 ja luvallisia ampuma-aseita on yli 1,5 miljoonaa. Ampuma-aseisiin liittyviä harrastuksia ovat Suomessa ampumaurheilu, metsästys ja aseiden keräily. Vuonna 2011 voimaantullut lakimuutos tiukensi ampuma-aseen hankkimislupamenettelyä ja aiheutti paljon keskustelua ampumaseharrastajien keskuudessa. Helsingin Sanomien artikkelin mukaan ampumaselain muutos pidensi aselupien käsittelyaikoja. Metsästäjien mukaan käsitellyt olivat lakimuutoksen myötä ruuhkaantuneet etenkin pääkaupunkiseudulla. (Helsingin Sanomat 9.8.2013; Sisäministeriö 2014b.)

Lakimuutos ja siihen liittynyt uusi aserekisterin käyttöönotto poliisin lupahallinnossa hidasti lupamenettelyä jonkin verran etenkin isommilla paikkakunnilla. Poliisin tilastojen mukaan aseiden hankkimislupien myöntömäärät ovat vähentyneet jonkin verran uuden lain tultua voimaan. Muutokset lupamenettelyyn ovat vähentäneet jonkin verran aselupien hakumääriä. Taulukossa 1 on eroteltu kaikki ampumaselupien myyntilukumäärät Suomessa. Lähes joka puolella Suomea aselupien myyntimäärät ovat vähentyneet erityisesti ensimmäisen vaiheen lakimuutoksen tultua voimaan 13.6.2011. Myyntilukumäärien laskuun on varmasti vaikuttanut osaltaan tarkempi lupamenettely ja etenkin soveltuvuustestin suorittaminen. Joillakin isommilla paikkakunnilla aselupien saaminen on kestänyt lakimuutoksen jälkeen useita kuukausia ja asiakas joutuu käymään useita kertoja poliisilaitoksella asiansa hoitamiseksi. Etelä-Pohjanmaan poliisilaitoksen lupapalveluyksikön johtaja Pasi Vuorenmaa selitti Pohjalaisen artikkelissa aselupahakemusten määrän pientymistä aselain tiukkenemisellä ja sillä, että koko lupaprosessi on aikaisempaa pitkäkestoisempi. Tämä on vaikuttanut erityisesti käsiaseiden hankintaan. Kuten Vuorenmaa toteaa, nykyään aselupaa ei haeta hetken mielihoiteesta vaan enemmänkin todelliseen tarpeeseen. (Helsingin Sanomat 9.8.2013; Pohjalainen 2.1.2014.)

Aselupien myyntilukumäärä								
<i>Viimeinen vuosi/kk</i>	2013/12							
Aseluvat	2010	2011	2012	01-12/2013	01-12/2012	Muutos %	2013 ennuste	2013 tavoite
Helsinki	3 602	3 574	2 741	2 691	2 741	-1,82%	2 691	3 000
Länsi-Uusimaa	3 984	3 705	3 026	3 113	3 026	2,88%	3 113	2 700
Itä-Uusimaa	4 820	4 229	3 740	5 191	3 740	38,80%	5 191	4 100
Lounais-Suomi	6 356	6 020	5 225	5 640	5 225	7,94%	5 640	5 900
Häme	4 313	4 247	3 690	3 698	3 690	0,22%	3 698	3 750
Kaakkois-Suomi	11 287	10 328	9 671	9 242	9 671	-4,44%	9 242	9 900
Pohjanmaa	6 739	6 371	5 625	5 337	5 625	-5,12%	5 337	5 800
Sisä-Suomi	9 200	9 286	8 400	8 132	8 400	-3,19%	8 132	8 400
Itä-Suomi	4 249	4 057	3 702	3 432	3 702	-7,29%	3 432	3 800
Oulu	10 367	9 982	8 722	8 422	8 722	-3,44%	8 422	8 850
Lappi	5 247	5 297	4 506	4 426	4 506	-1,78%	4 426	4 600
Koko maa	70 164	67 096	59 048	59 324	59 048	0,47%	59 324	60 000

Taulukko 1. Aselupien myyntilukumäärät vuosina 2010–2013 (Poliisin tilastot.)

3.1 Metsästys

Metsästyksellä tarkoitetaan metsästyslain mukaan luonnossa elävän riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista. Metsästykseksi määritellään on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleva etsiminen, hätyyttäminen, väijyminen tai jäljittäminen, jossa yleensä käytetään metsästyskoiraa apuna. (L 28.6.1993/615.)

Suomessa on noin 300 000 metsästäjää, joka tarkoittaa metsästyskortin lunastaneiden henkilöiden lukumäärää. Väkilukuun verrattuna metsästäjien määrä on Suomessa suurempi kuin esimerkiksi muualla Euroopassa. Metsästäjien määrä kasvaa jatkuvasti ja viime vuosin myös naismetsästäjien määrä on kasvanut huomattavasti. (Suomen Metsästäjäliitto.) Vuonna 2013 metsästyskortin suorittaneiden naisten määrä kasvoi edellisvuodesta 3,5 prosenttia eli käytännössä vuonna 2013 metsästyskortin lunasti 19 311 naista. Miehistä metsästyskortin lunasti 289 079, joka on hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Metsästyskortin jokaiselle alkavalle metsästyskaudelle saa maksamalla vuosittaisen riistanhoitomaksun, joka on tällä hetkellä 33 euroa. Metsästyskortin saaminen kuitenkin edellyttää, että henkilö on suorittanut metsästäjäututkinnon. Tutkinnon suorittamiselle ei ole ikärajaa. Itsenäisesti aseensa kanssa saa metsästää kuitenkin vasta 15 vuotta täyttänyt henkilö, jolla on rinnakkaislupa aseeseen. (Metsästäjä 1/2014.)

Ensimmäinen metsästysseura, Suomen Metsästysyhdistys, perustettiin vuonna 1865. Vuonna 1962 perustettiin Metsästäjien Keskusjärjestö metsästyslailla. Metsästäjien Keskusjärjestö on metsästäjien omatoimisuuteen perustuva järjestö, jonka tehtävänä on turvata ja edistää tarkoituksenmukaista metsästystä ja riistanhoitoa. Riistanhoitopiirejä on Suomessa 15 ja ne on jaettu paikallisiin riistanhoitoyhdistyksiin, jotka ovat metsästäjäorganisaation paikallistason yksiköitä. (Suomen Ampumaurheiluliitto; HE 106/2009.)

Riistanhoitoyhdistyksiä tehtävänä on metsästystä ja riistanhoitoa koskevan koulutuksen ja neuvonnan järjestäminen, metsästyksen valvonta sekä riistanhoidon edistäminen. Riistanhoitoyhdistykset järjestävät ampumakokeet ja metsästäjätkinnot, metsästyksen vartioinnin alueellaan, antavat lausuntoja pyyntilupahakemuksiin sekä harjoittavat valistustoimintaa esimerkiksi kouluissa. (Suomen riistakeskus 19.4.2013.)

3.2 Ampumaurheilu

Ampumaurheilua Suomessa kehittää ja edistää Suomen ampumaurheiluliitto, joka perustettiin jo vuonna 1919. Harrastettavia ampumalajeja on useita, muun muassa haulikko-, kivääri-, ja riistamaaliampunta sekä suosituimpana pistooliampunta (Suomen Ampumaurheiluliitto). Vuonna 2011 voimaantullut aselain muutos rajoitti etenkin käsiaseiden saantia. Uudistuksen myötä luvan käsiaseeseen voi saada 20 vuotta täyttänyt henkilö, joka on harrastanut ampuntaa aktiivisesti vähintään kaksi vuotta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että luvan käsiaseelle eli pistoolille, pienoispistoolille, revolverille tai pienoisrevolverille annetaan vain 20 vuotta täytäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käsiasetta varten annetaan luonnolliselle henkilölle vain, jos hakija pystyy esittämään ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan. Haettaessa lupaa käsiaseelle metsästysperusteella esimerkiksi loukkupyyntitarkoitukseen, on luvanhakijan esitettävä riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta loukkupyntiharrastuksesta. (Suomen Riistakeskus 23.4.2013.)

3.3 Asekeräily

Asekeräilijällä tarkoitetaan ampuma-aselain mukaan useimmiten luonnollista henkilöä, jonka Poliisihallitus on hyväksynyt asekeräilijäksi. Kuitenkin myös esimerkiksi Suomessa rekisteröity tai julkista tehtävää hoitava yhteisö voidaan hyväksyä asekeräilijäksi. (L 9.1.1998/1). Monella asekeräilijällä keräilyharrastus kohdistuu monesti hyvinkin erilaisten ampuma-aseiden ja aseiden osien hankkimiseen. Usein keräilyn kohteena ovat vanhat sotilasaseet, mutta myös esimerkiksi erilaiset metsästysaseet tai vanhat ruutiaseet. Joillakin asekeräilijöillä on kokoelmassaan jopa sarjatuliaseita, kuten konekivääreitä. Joka tapauksessa keräilijöiden hallussa voi olla melko suuria määriä ampuma-aseita, joista osaa on pidettävä todella vaarallisina välineinä. Esimerkiksi sarjatuliaseita, kuten konekiväärejä kutsutaan erityisen vaarallisiksi ampuma-aseiksi eli ERVA-ampuma-aseiksi. Asekeräilyharrastukseen liittyy yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisiä vaaratekijöitä. (Lakikokoelma 2002.)

Lupa ampuma-aseen tai aseiden osien kokoelmassa pitämiseen annetaan vain asekeräilijälle, jolla on joko lääninhallitukselta, sisäasiainministeriöltä tai poliisihallitukselta saatu lupa aseiden tai aseiden osien keräilyyn. Lisäksi keräilyaseille on oltava riittävän turvalliset säilytystilat, jotka poliisilaitos on hyväksynyt. (Poliisihallitus 2014a.)

Vuoden 2002 helmikuun loppuun saakka asekeräilijöiden hyväksymiset päätti lääninhallitus ja siitä vuoden 2009 loppuun saakka sisäasiainministeriö. Vuoden 2010 alusta lähtien asekeräilijöiden hyväksynnät on päättänyt Poliisihallitus, jossa hakemukset käsittelee Riihimäellä sijaitseva erityinen asehallinto. (Poliisihallitus 2014a.)

Asekeräilijällä on mahdollisuus pitää tiedostoa asekeräilyperusteella hankkimistaan, valmistamistaan ja muuntamistaan ampuma-aseista normaalin hallussapitoluvan hakemisen sijaa. Oikeus tiedoston pitämiseen on niin sanotusti järkevää antaa keräilijälle, jonka kokoelma tulee aikanaan sisältämään monia kymmeniä ampuma-aseita. Tiedostoon merkittävät aseet ja niiden hankkiminen on hieman edullisempaa normaaliin hankkimislupa verrattuna, sillä tiedostoaseesta ei tilata

henkilölle erillistä hallussapitolupakorttia. Myös oikeutta tiedoston pitämiseen haetaan Poliisihallitukselle osoitetulla vapaamuotoisella kirjallisella hakemuksella. Sekä hakemus asekeräilyn aloittamisesta että tiedostonpito-oikeutta koskeva hakemus jätetään kotipaikkakunnan poliisilaitokselle, josta se sitten lähetetään Poliisihallituksen päätettäväksi. (Poliisihallitus 2014b.)

Kun asekeräilijäksi hakenut henkilö saa Poliisihallitukselta hyväksynnän asekeräilyn aloittamiseksi, on Poliisin tarkastettava ja hyväksyttävä aseiden säilytystilat. Keräilijällä hallussaan olevien aseiden asianmukainen säilytys on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erittäin tärkeää. Jos aseiden ja aseiden osien säilytystiloihin tulee jokin muutos, on asekeräilijän viipymättä ilmoitettava muutoksista poliisilaitokselle. Sen jälkeen poliisi tarkastaa ja hyväksyy muuttuneet tilat. Tarkastetut ja hyväksytyt säilytystilat eivät kuitenkaan aina takaa aseiden säilytyksen turvallisuutta, kuten hiljattain tapahtunut asevarkaus kertoo. Tammikuun loppupuolella Hämeenkyrössä asevarkaat tekivät täsmäiskun asekeräilijän bunkkeriin. Helsingin Sanomien uutisen mukaan asevarkaat veivät noin 50 toimivaa ampuma-asetta asekeräilijän betonibunkkerista Hämeenkyrön Kyröskoskella Pirkanmaalla. Varastettujen aseiden joukossa oli pistooleja, pitkiä aseita, joista suurin osa kivääreitä sekä tuhansia aseisiin sopivia patruunoita. (Helsingin Sanomat 20.1.2014.)

4 AMPUMA-ASELAIN KEHITYS

Ensimmäinen ampuma-aseita koskeva laki tuli voimaan 27.1.1933. Tuolloin laki sisälsi ainoastaan 9 pykälää, jotka koskivat yleisiä säännöksiä ampuma-aseisiin liittyvän toiminnan luvanvaraisuudesta, lupien peruuttamisista sekä aseiden luovutuksesta valtiolle. Laissa oli määritelty myös joitakin rangaistusvaatimuksia aserikkomuksiin liittyen, kuten esimerkiksi luvattomalle aseiden maahantuonnille. Koska ensimmäinen ampuma-aselaki oli kovin suppea, on sitä täydennetty useita kertoja vuosien aikana. (Savolainen 1998.)

Suomen liittyminen Euroopan unioniin edellytti ampuma-aselain päivittämistä ja vuonna 1998 tulikin voimaan uusi ampuma-aselaki. Sen tavoitteina oli rajoittaa ampuma-aseisiin liittyvää väkivaltaisuutta ja tapaturmien vaaraa, aseisiin liittyvän turvallisuuden ylläpitäminen sekä lupakäytäntöjen muokkaaminen yhtenäisemmiksi. Uudessa laissa säädeltiin entistä tarkemmin muun muassa ampuma-aseiden hankkimista, lupamenettelyä ja aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä. (Savolainen 1998, 45–45.)

Ampuma-aselakiin on tehty useita muutoksia, joista kolme ovat olleet melko laajoja. Maaliskuussa 2002 voimaan tullut ampuma-aselain muutoksen myötä myös yhteisöt ja säätiöt voivat saada luvan aseiden hankkimiseen ja hallussapitoon. Lisäksi kaasusumuttimille kehitettiin oma lupajärjestelmä. Niin sanottu armo-
vuosiase-järjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2004 alussa. Sen myötä luvattoman ampuma-aseiden luovuttamisen poliisille ilman rangaistusta tuli mahdolliseksi. (HE ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Vuonna 2007 marraskuussa tapahtui mediassa paljon uutisoitu Jokelan koulusurma, jossa Jokelan koulukeskuksessa Tuusulassa Keski-Uudenmaan alueella koulun oppilas ammuskeli pienoispistoolilla useita henkilöitä kohti. Kouluammuskelussa kuoli kahdeksan henkilöä sekä ampuja itse aiheuttamiinsa vammoihin. (Alibi 1.12.2007.)

Jokelan koulusurman jälkeen alkoikin keskustelu ampuma-aselain tiukentamisesta. Ylen uutisten mukaan pääministeri Matti Vanhanen arvioi tuolloin, että ampu-

ma-aselakiin tarvittaisiin jonkinlaisia muutoksia. Vanhanen kertoi ajatuksiaan ja ehdotuksiaan radiouutisten pääministerin haastattelutunnilla. Hän pohti muun muassa sitä, pitäisikö erityisesti tarkkuusammuntaan tarkoitetut aseet säilyttää ampumaradoilla. (Yle uutiset 11.11.2007.)

Vielä Jokelan koulusurman jälkeen sattui toinenkin ampumistapaus Kauhajoella, jossa nuori mieshenkilö ammuskeli Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kauhajoen toimipisteessä. Ampumisessa kuoli ainakin 10 ja haavoittuneita oli kolme. Myös ampuja itse menehtyi saamiinsa vammoihin. (Yle uutiset 23.9.2008.)

Kouluampumisten jälkeen ampuma-aselaki nousi vahvasti esille mediassa. Sisäasiainministeriö asetti 29.9.2008 hankkeen, jossa ampuma-aselainsäädäntöä sekä ampumaratojen laittamista ja kunnossapitoa koskevaa lainsäädäntöä uudistettaisiin. Tavoitteena oli uudistaa lainsäädäntöä kahdessa osassa. Ensimmäisessä vaiheessa käsiteltiin muun muassa tiukennukset käsiaseiden luvansaantiin sekä luvanhakijoiden ja -haltijoiden terveydentilan valvonta. Ensimmäistä uudistusvaihetta koskeva hallituksen esitys (He 106/2009vp) hyväksyttiin 27.10.2010 ja sen mukaiset uudistukset ampuma-aselakiin tulivat voimaan 13.6.2011. Hankkeen toisen vaiheessa tavoitteeksi otettiin muut ampuma-aselain muutokset ja niiden toteuttaminen. Toisessa vaiheessa on tarkoitus uudistaa vaarallisia esineitä, kaasusumuttimien käyttöturvallisuutta sekä ampumaratoja koskeva lainsäädäntö. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Ensimmäisen vaiheen uudistukset tulivat voimaan 13.6.2011. Suurimpina muutoksina ensimmäisessä vaiheessa olivat käsiaseiden luvansaannin erityinen kiristäminen sekä soveltuvuustestien suorittaminen. Toisen vaiheen uudistukset ampuma-aselakiin ovat tällä hetkellä lähteneet eduskunnan lausunnolle. Hallituksen esityksen mukaan nykyiset säännökset selkeytetään ja tsaarinaikainen ampumaratalainsäädäntö uudistetaan. (Sisäasiainministeriö 5.9.2013.)

4.1 Lakimuutoksen taustaa

Sisäasiainministeriön asettaman hanke ampuma-aselainsäädännön, ampumaratojen laittamista ja kunnossapitoa koskevan lainsäädännön uudistaminen jaettiin siis

kahteen vaiheeseen. 13.6.2011 tulivat voimaan ensimmäisen vaiheen uudistukset ampuma-aselakiin. Muutosten tavoitteena oli aseturvallisuuden parantaminen eli käytännössä rajoittaa ampuma-aseisiin liittyvää väkivallan ja tapaturmien vaaraa sekä ehkäistä ampuma-aserikollisuutta. Muutoksilla pyrittiin säilyttämään turvalliset ja tarkoituksenmukaiset edellytykset ampuma-aseisiin liittyvän harrastustoiminnan harjoittamiseen, kuten esimerkiksi metsästysharrastustoimintaan. (Poliisi 2014a; Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Lakiuudistuksen myötä muun muassa käsiaseiden hankkimista rajoitettiin. Uutena tuli myös luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen soveltuvuuden arviointi ja valvonnan tehostaminen. Myös aseiden hankkimiseen soveltuvan henkilön ikäraja nostettiin 18 vuoteen. Kuitenkin jo 15 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan yhä myöntää rinnakkaislupa aseiden hallussapitoon metsästysaseisiin. (Poliisi 2014a.) Taustalla erityisesti käsiaseiden luvansaannin tiukentamiseen olivat useat ampumistapaukset erityisesti kouluissa, joissa kuoli useita ihmisiä.

Myös poliisin ja lupahallinnon käytössä oleva aserekisteri otettiin niin sanotusti käsittelyyn. Aserekisterin uudistamisen yhtenä tarkoituksena oli aseturvallisuuden parantaminen. Nykyisin poliisilla on käytössä Luhti-niminen asetietojärjestelmä, jonne kirjataan sekä kaikki aseisiin liittyvät toimenpiteet aina hankkimisluvista ja peruutus- ja haltuunottopäätöksiin asti. (Poliisi 2014a.)

Hankkimislupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä on luvanhakijan soveltuvuustestin suorittaminen. ATK-pohjainen soveltuvuustesti mittaa muun muassa hakijan väkivaltaisuutta, väkivallan ihannointia, stressin sietokykyä ja muita vastaavia ominaisuuksia. Hakijan sopivuutta aseiden haltijaksi arvioivat omalta osaltaan ampuma-asekouluttajat, jotka tarvittaessa kirjoittavat hakijalle ampumaharrastuksen aktiivisuutta koskevia todistuksia. (Poliisi 2014a.)

Lakimuutosten ansiosta poliisin ja lupaviranomainen saa helpommin tietoa luvan hakijan henkilökohtaisesta soveltuvuudesta. Uudistuksessa lääkäreille tuli velvollisuus ja muille terveydenhuollon ammattihenkilöille oikeus ilmoittaa poliisille henkilöstä, jonka hän perustellusti uskoo sopimattomaksi henkilöksi aseiden hallussapitoon. (Poliisi 2014a.)

4.2 KHO:2012:81

Vuonna 2012 Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltiin tapausta, jossa poliisilaitos oli peruuttanut henkilön rinnakkaisluvat kahteen aseeseen, haulikkoon ja kivääriin, uhkaavan käyttäytymisen perusteella. Tapauksessa A oli sanallisesti uhannut ammattikorkeakoulun oppilaita tappamisella ja pahoinpitelyllä. Hän oli myös uhannut räjäyttää koulun. Kihlakunnansyyttäjä totesi, että esitutkinnan mukaan ei ollut riittävää näyttöä syytteen nostamiselle. Näiden koulu-uhkailujen lisäksi A oli metsästyksen yhteydessä huutanut ja kiroillut muiden läsnä ollessa. Näiden käyttäytymisten perusteella, A:ta oli pidettävä ampuma-aseain 67 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla käyttäytymisensä vuoksi sopimattomana pitämään hallussaan ampuma-aseita. Lain mukaan sillä ei ollut merkitystä, että A:ta ei ollut syytetty tai tuomittu näistä rikoksista. (KHO:2012:81.)

Ampuma-aseain 67 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan aseiden hankkimis- tai hallussapitolupa voidaan peruuttaa, mikäli henkilö on syyllistynyt väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, huumausainerikokseen tai muuhun vakavaan rikokseen, jonka vuoksi henkilö voidaan arvioida sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussaan aseita. (L 9.1.1998/1.)

Tapauksessa Itä-Uudenmaan poliisilaitos teki päätöksen ja peruutti A:lle myönnetty rinnakkaisluvat uhkaavan käyttäytymisen perusteella. A valitti poliisilaitoksen päätöksestä hallinto-oikeuteen ja vaati päätöksen kumoamista. A perusteli valitustaan kiistämällä uhkaukset koulussa. Mielestään hän ei ollut uhannut ketään eikä kukaan ollut tuntenut oloaan uhatuksi. (KHO:2012:81.)

4.2.1 Hallinto-oikeuden ratkaisu

Helsingin hallinto-oikeus kumosi poliisilaitoksen päätöksen. Hallinto-oikeus perusteli päätöstään ensinnäkin sillä, että A:n aselupien peruuttaminen on perustunut laitonta uhkausta 9.12.2008 koskevien asiakirjojen lisäksi vain kahden metsästysseuran jäsenen todistajankertomuksiin A:n käyttäytymisestä. Todistajien mukaan A oli toisinaan arvaamaton ja menettää hermonsä helposti, jos asiat eivät suju, kuten hän halusi. (KHO:2012:81.)

Hallinto-oikeudella oli käytössään myös A:ta koskevat lääkärinlausunnot, jotka kertoivat A:n hakeutuneen itse hoitoon. Lääkärin arvion mukaan A:sta ei ole uhkaa tai muutenkaan vaaraa muille ihmisille, vaikkakin hänellä esiintyi vaikeuksia impulssihallinnassa. Lääkärinlausunnon antaja ei nähnyt esteitä aseluvan myöntämiselle. (KHO:2012:81.)

Hallinto-oikeus antoi päätöksensä 19.11.2010 ja totesi, että ilmoitus laittomasta uhkauksesta ei ole voinut olla yksistään aselupien peruutuksen perusteena. A:n terveydentilan huomioiminen ja selvitys hänen käytöksestään kokonaisuudessaan johtivat siihen, että A:ta ei voitu hallinto-oikeuden mielestä pitää sopimattomana henkilönä pitämään hallussaan aseita. Näin ollen edellytyksiä ampuma-aselupien peruuttamiselle ei ole ollut. (KHO:2012:81.)

4.2.2 Asian käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Asian käsittely eteni vielä korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti, sillä Poliisihallitus pyysi lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä. Valituksessa Poliisihallitus tietysti vaati, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja alkuperäinen poliisilaitoksen tekemä päätös tulisi voimaan. (KHO:2012:81.)

Uhkauksiin on suhtauduttu erittäin vakavasti erityisesti kouluissa tapahtuneiden traagisten ampumisten jälkeen. Tapauksessa poliisilaitos on käyttänyt harkintavaltansa peruuttaessaan A:n rinnakkaisluvut ja katsoo päätöksen olevan perusteltu eikä se ole kohtuuton. (KHO:2012:81.)

Tapauksen lopputuloksena oli, että poliisilaitoksen tekemä alkuperäinen päätös lupien peruuttamisesta saatettiin voimaan. Perusteluiksi päätökselleen korkein hallinto-oikeus nimesi, että ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohdan. Sen mukaan lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltijaa on esimerkiksi terveydentilansa tai käyttäytymisensä vuoksi arvioitu sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussaan ampuma-aseita. Luvan peruuttaminen käyttäytymisen tai terveydentilan perusteella pitäisi olla jollain tapaa luvanhaltijan omaa tai muiden henkilöiden turvallisuutta vaarantavaa. Tämän ei välttämättä tarvitsisi liittyä ampuma-aseisiin,

vaan myös ilman asetta tapahtunut väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen olisi peruste luvan peruuttamiselle. (KHO:2012:81.)

Tapauksessa ei ole merkitystä sillä, että A:ta ei ole edellä mainitun käyttäytymisen perusteella syytetty tai tuomittu rikoksesta. Poliisilaitos on siis voinut peruuttaa A:lle myönnettyjen ampuma-aseiden rinnakkaisluvut, joten hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja poliisilaitoksen päätös saatettiin voimaan. (KHO:2012:81.)

5 ENSIMMÄISEN VAIHEEN UUDISTUKSET

Eduskunta hyväksyi ampuma-aselakiin ehdotetut muutokset ja ne tulivat voimaan 13. kesäkuuta 2011. Ensimmäisen vaiheen lakiuudistuksen myötä käsiaseiden sääntelyä tiukennettiin sekä luvanhakijoiden ja -haltijoiden terveydentilan valvontaa tehostettiin. Uudet säännökset ja tiukennukset toivat muutoksia sekä poliisin lupaviranomaisen työhön että aseharrastajien luvansaantimenettelyyn. (Poliisi 2014a.)

5.1 Käsiaseiden hankkimis- ja hallussapitoluvat

Lakiuudistuksen voimaantultua käsiaseiden hankintaan oikeuttava lupa annetaan ainoastaan henkilölle, joka on täyttänyt 20 vuotta. Muille aseille hankkimisluvan ikäraja on lakimuutoksen jälkeen 18 vuotta. Kuitenkin rinnakkaisluvan muulle kuin käsiaseelle voi saada jo 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka pystyy osoittamaan harrastuksensa (Poliisin tiedote 18.5.2011). Ikärajan nostamisen ajatuksena oli muun muassa kouluampujien nuoret tekijät. Jokelan koulussa lokakuussa 2007 tapahtuneen joukkomurhan tekijä oli vasta 18-vuotias. Kauhajoella syyskuussa 2008 tapahtuneen ammuskelun tekijä oli kuitenkin jo 22-vuotias. Hallituksen esityksen mukaan riski uusiin kouluampumatapauksiin pienenisi, kun helposti piilotettavissa olevien käsiaseiden luvansaannin ikärajaa nostettaisiin. 20-vuotiaana opiskelu keskiasteen oppilaitoksissa olisi jo päättynyt ja miehet olisivat suorittaneet asepalveluksen tai ainakin käyneet kutsunnoissa. Siinä vaiheessa lupaviranomaisella olisi luvanhakijan henkilökohtaisista ominaisuuksista huomattavasti enemmän taustatietoa. (HE 106/2009.)

Käsiaseetta hankittaessa henkilöllä on oltava kaksi vuotta aktiivisesti jatkunut harrastus. Harrastuneisuus on pystyttävä osoittamaan poliisin hyväksynnän saaneen ampuma-asekouluttajan antamalla erillisellä todistuksella. Jos hankkimislupaa käsiaseelle halutaan hakea metsästysperusteella, on loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamista varten esitettävä riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnistä. (Poliisin tiedote 18.5.2011.)

Ensimmäiset käsiaseiden hallussapitoluvat ampuma-urheilua tai metsästystä varten annetaan ensin viiden vuoden määräajaksi. Viiden vuoden määräajan jälkeen hallussapitolupa annetaan toistaiseksi voimassaolevaksi. Lupaa uudistettaessa sekä aina viiden vuoden välein luvanhaltijan on kuitenkin osoitettava harrastuksen jatkuminen ampuma-asekouluttajan tai riistanhoitoyhdistyksen kirjoittamalla todistuksella. (Poliisin tiedote 18.5.2011.)

5.2 Luvanhakijan soveltuvuuden selvittäminen

Kuten aiemmin jo mainittiin, hankkimislupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä on luvanhakijan henkilökohtaisen soveltuvuuden selvittäminen. Soveltuvuutta testataan poliisilaitoksella suoritettavalla ATK-pohjaisella soveltuvuustestillä kolmen vuoden välein. Soveltuvuustestin lisäksi hankkimisluvan hakijat myös haastatellaan soveltuvuustestin päätteeksi. (Poliisin tiedote 18.5.2011.)

Soveltuvuustestin tulosta yksinään ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena ja testin tulosta voi käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta arvioitaessa ja nimenomaan aseasioihin liittyen. Soveltuvuustestin suoritusvelvollisuus ja sen sisältö on säädely tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Joissakin tapauksissa testin suorittaminen ei ole vaadittua, jos esimerkiksi edellisestä testistä on kulunut vain vähän aikaa tai jos luvanhakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muuten luotettavasti selvitetty. Soveltuvuustesti suoritetaan normaalisti kolmen vuoden välein. Kaikki ensimmäistä asean hankkimis- tai rinnakkaislupaa hakevat henkilöt suorittavat soveltuvuustestin ja haastatellaan hakemusta jättäessä (L 9.1.1998/1). Testiä ei tarvitse suorittaa, mikäli henkilö on saanut hallussapitoluvan ennen lakimuutosta 13. kesäkuuta 2011, eikä luvan saamisesta yli kolmea vuotta. Sellaiset valtion virkamiehet, jotka kantavat asetta työtehtävissään, esimerkiksi poliisit, ovat myös niin sanotusti vapautettu soveltuvuustestin suorittamisesta. (Valtioneuvosto 26.5.2011.)

5.3 Muut keskeiset uudistukset

Kaikkien luvanhakijoiden on todistettava henkilöllisyytensä virallisella henkilöllisyyttä osoittavalla asiakirjalla eli esimerkiksi voimassaolevalla passilla tai poliisin

myöntämällä kuvallisella henkilökortilla. Lisäksi asevelvollisten hakijoiden tulee esittää hakemusta jättäessään selvitys suorittamastaan asevelvollisuudesta. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että 18–60-vuotiaan luvanhakijan on esitettävä sotilaspassi tai todistus suoritetusta siviilipalveluksesta. Jos henkilö ei ole suorittanut asepalvelusta, voi hän esittää esimerkiksi määräyksen aloittaa palvelus tai päätöksen palveluksesta vapauttamisesta. Asevelvollisuuden tarkistamisella lisätään lupaviranomaisen mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa luvanhakijan taustoista soveltuvuusharkintaa varten. (Poliisin tiedote 18.5.2011; HE 106/2009.)

Lisäksi poliisin oikeutta tietojen saantiin salassapitosäännösten estämättä on lisätty henkilön terveystietojen osalta. Se tarkoittaa sitä, että lääkäreillä on velvollisuus ja muilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä oikeus salassapitosäännökset huomioon ottaen tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, jonka hän katsoo olevan terveydentilansa takia sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta. (Poliisin tiedote 18.5.2011.)

Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoituksessa on oltava sopimattomuutta koskeva kannanotto ja perustelut ilmoitukselle. Tällaisen ilmoituksen tekemiseen on olemassa valmis lomake, jossa on listattu tavallisimmat perusteet, joiden vuoksi ilmoitusvelvollisuuden arvioidaan täyttyvän. Esimerkiksi henkilön käyttäytyminen väkivaltaisesti lääkärin vastaanotolla tai hänen toteamisensa vaaralliseksi itselleen tai toisille voi olla perusteena ilmoituksen tekemiseen. Jos henkilö on jotenkin muuten todettu sopimattomaksi käsittelemään asetta, on ilmoitukseen kirjattava yksityiskohtaisesti perustelut sopimattomuudesta. Tällöin perusteena voi olla esimerkiksi päihdeongelma, johon yhdistyy taipumus impulsiiviseen väkivaltaan. Myös esimerkiksi dementoituneet vanhukset ja muut vastaavat neurologiset sairaudet, jotka heikentävät ymmärrystä käsitellä aseita turvalisesti voivat olla perusteena ilmoituksen tekemiseen. (Heiliö P-L, Vormaa H.)

Ilmoitukset potilaan sopimattomuudesta aseiden käsittelyyn lähetetään Poliisihallitukseen. Sieltä tieto aselupaharkintaan siirtyy pienellä viiveellä paikallispoliisille. Niin sanotusti haittapuolena näissä ilmoituksissa on se, että ne eivät auta millään tavoin vahinkojen tapahtumista päivystysluonteisissa vaaratilanteissa. Kuitenkin, jos esimerkiksi hoitava lääkäri uskoo vakavasti masentuneen potilaansa

tekevän lastensa viikonlopputapaamisen aikana jotain kamalaa, on lääkärin ja muidenkin terveydenhuollossa toimivien tehtävä vakavasta terveyden tai hengen vaarasta ilmoitus paikallispoliisille sekä myös lastensuojeluilmoitus lastensuojeluviranomaisille. Silloin poliisi voi takavarikoida henkilöllä hallussaan olevat aseet heti ja estää siten niillä mahdollisesti tehtävän rikoksen. (Heiliö P-L, Vormaa H.)

6 TOISEN VAIHEEN UUDISTUSEHDOTUKSET

13.6.2011 voimaan tulleet uudistukset ampuma-aselaissa olivat uudistushankkeen ensimmäisen vaiheen muutoksia. Nyt käynnissä on jälleen uudistushanke, jonka Sisäasiainministeriö asetti erillisen aseturvallisuustyöryhmän laatiman alkuselvi-tyksen pohjalta. Selvityksessä kartoitettiin poliisihallinnon näkökulmasta asetur-
vallisuuden mahdollisia poliisitoiminnallisia ja lainsäädännöllisiä kehittämistar-
peita. Selvitystä tehnyt työryhmä on ottanut huomioon jo toteutetut toimenpiteet
ja niistä saatavissa olevat kokemukset. Selvitysten ja jo tehtyjen muutosten poh-
jalta on katsottu, että ampumaratojen perustamista ja ylläpitämistä koskeva lain-
säädäntö tulisi uudistaa. Lisäksi teholtaan ampuma-aseita vastaavia ilma-aseita
sekä eräitä jousitoimisia aseita koskevia säännöksiä tulisi muokata ja saattaa ne
valvonnan alaisiksi. Myös ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia perusvaati-
muksia tarkastellaan sekä sitä, miten ampuma-aseiden säilytysturvallisuutta voi-
taisiin parantaa. (Sisäasiainministeriö 26.4.2012.)

Hankkeen tehtävänä on valmistella ampumaratojen perustamista ja ylläpitoa kos-
keva lainsäädäntöuudistus sekä tehokkaimpia ilma-aseita ja eräitä jousiaseita kos-
keva lainsäädännön uudistaminen. Hankkeen tehtävänä on lisäksi selvittää, pitäi-
sikö kaasusumuttimien käyttöturvallisuutta koskevia säännöksiä uudistaa. Myös
lääkäreiden ilmoitusvelvollisuus ja muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden
ilmoitusoikeutta koskevat säännökset otetaan uudelleen tarkasteluun. (Sisäasiain-
ministeriö 26.4.2012.)

6.1 Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

Ehdotuksen tarkoitus on parantaa turvallista ampumaharrastusta korvaamalla van-
hanaikainen senaatin asetus ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta täy-
sin uudella ampumaratalailla. Lisäksi ehdotuksen ja sen myötä tulevien muutosten
tarkoituksena on parantaa aseturvallisuutta Suomessa edelleen. Ampumaratalain
säättämisen lisäksi ehdotuksessa käsitellään ampuma-aseiden säilyttämistä, tehok-
kaita ilma-aseita, jousiaseita sekä kaasusumuttimia ja tarkennuksia lääkärin ilmoi-
tusvelvollisuutta koskevaan säädökseen. Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla

voimaan mahdollisimman nopeasti sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt. Hallituksen esitys pyritään antamaan eduskunnalle kevään 2014 aikana. (HE ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi; Sisäministeriö 2014a.)

6.2 Tiukennuksia aseiden säilytykseen

Sisäasiainministeriön asettama työryhmä ehdottaa ampuma-aselakiin jälleen useita tiukennuksia ja tarkennuksia. (Sisäasiainministeriö 3.12.2012.) Tällä hetkellä voimassaolevan ampuma-aselain mukaan ase on säilytettävä lukitussa paikassa tai muuten lukittuna tai vaihtoehtoisesti siten, että aseeseen kuuluvaa aseosa säilytetään erillään. Lain mukaan ampuma-asetta ja aseosa ei kuitenkaan näinkään säilytettynä saa pitää sellaisessa paikassa, josta ne voidaan helposti anastaa. Lisäksi jos säilytettävänä on ERVA-ase tai yhteensä yli viisi pistoolia, revolveria, itselataavalla kertatulella toimivaa kivääriä tai itselataavalla kertatulella toimivaa muuta asetta, on ne säilytettävä lukitussa turvakaapissa. Mikäli säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt säilytystilat, ei turvakaappia nykyainsäädännön mukaan edellytetä. (L 9.1.1998/1.)

Nyt ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja osin myös tiukennettaisiin. Jatkossa sekä itse ase että aseosa olisi säilytettävä niin, että sen kaikki osat olisivat lukittuna. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vaikka jokin aseosa oleellinen osa olisi irrotettuna aseesta, ei sitä voisi säilyttää lukitsemattomana. Jos luvanhaltijalla olisi säilytettävänä ERVA-ase tai enemmän kuin viisi asetta, olisi aseet säilytettävä hyväksytyssä turvakaapissa tai poliisilaitoksen hyväksymissä säilytystiloissa. Turvakaapin hankintaan esitetään kuitenkin viiden vuoden siirtymäaikaa, sillä hankinnoista aiheutuisi monille harrastajille isoja kustannuksia. Ampuma-asetta voisi säilyttää myös aseiden säilyttämiseen oikeuttavan luvan saaneen asealan elinkeinoharjoittajan luona tai sellaisen luvanhaltijan luona, jolla on oikeus lainata kyseessä olevaa ampuma-asetta. (HE ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Ehdotuksen mukaan asetta saisi säilyttää kulkuneuvossa, kuten autossa, vain kuljetukseen tai väliaikaisessa tarkoituksessa. Tuolloinkin ase tulisi säilyttää kuljetuksen ajan lukitussa paikassa tai muuten lukittuna niin, että sitä ei voida havaita

kulkuneuvon ulkopuolelta. (HE ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.) Väliaikaista säilyttämistä voisi olla esimerkiksi säilyttäminen autossa metsästyksen yhteydessä.

Nykyisen lainsäädännön mukaan yleisillä paikoilla ampuma-asetta saa kuljettaa ainoastaan lataamattomana suojuksessa sekä kantaa ja kuljettaa vain, jos siihen on jokin hyväksyttävissä oleva syy. Laissa mainitaan myös, että ajoneuvossa saa asetta kuljettaa ainoastaan lataamattomana suojuksessa tai suljetussa tilassa sekä kantaa ainoastaan, jos siihen on hyväksyttävä syy. (L. 9.1.1998/1.) Käytännössä aseita saa kuljettaa ajoneuvossa vain, jos on esimerkiksi metsästävässä eikä siis säilyttää jatkuvasti esimerkiksi auton takaluukussa.

6.3 Lääkäreiden ilmoitusvelvollisuus

Aikaisemman ampuma-aselakiuudistuksen myötä lakiin tuli lääkäreiden ilmoitusvelvollisuutta ja muun terveydenhuollon ammattihenkilöiden ilmoitusoikeutta koskeva säännös. Nyt hankkeen mukaan lääkäreillä olisi kahdessa laissa erikseen mainitussa tilanteessa ilmoitettava henkilöstä, joka on sopimaton ampuma-aseiden hallussapitoon. (Sisäasiainministeriö 3.12.2012.)

Ehdotuksen mukaan lääkäreillä olisi velvollisuus ilmoittaa poliisille, kun henkilö on vaarallisuusarvioissa, mielentilatutkimuksessa tai jossakin muussa oikeuspsykiatrisessa tutkimuksessa todettu joko itselleen tai muille vaaralliseksi. Myös silloin lääkäreiden tulisi ilmoittaa henkilöstä, kun tämä on otettu tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon. Hoidon perusteena olisi tuolloin oltava esimerkiksi itsemurhayritykseen pohjautuva arvio mielisairauden aiheuttamasta vakavasta vaarasta. (Sisäasiainministeriö 3.12.2012.)

Lääkäreillä tai muilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä olisi kuitenkin edelleen oikeus tehdä ilmoitus henkilöstä, jonka hän perustellusta syystä katsoo olevan käyttäytymisen tai terveydentilan vuoksi sopimaton aseiden hallussapitoon. Näitä ilmoituksia säilytettäisiin poliisin hallintoasiain tietojärjestelmässä maksimissaan kolme vuotta. Lisäksi mainitaan, että tietoja saisi käsitellä ainoastaan aselupatietoa käsiteltäessä. (Sisäasiainministeriö 3.12.2012.)

6.4 Uusi ampumaratalaki

Ampuma-aselain muuttamista selvittänyt työryhmä ehdottaa myös uutta ampumaratalakia. Asetus ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta ehdotetaan korvattavan uudella ampumaratalailla. Ampumaradat luokiteltaisiin esityksen mukaan vähäisiin ampumaratoihin, ampumaratoihin ja ampumaurheilukeskuksiin. Ampumaratalailla ei kuitenkaan ole tarkoitus muuttaa normaalia kiinteistönomistajan oikeutta ampua omistamallaan tontilla. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Vähäisellä ampumaradalla tarkoitetaan esityksessä paikkaa, jossa ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa. Tällöin ampumaradan perustamisesta tehtäisiin ilmoitus ainoastaan Poliisihallitukselle. Jos tarvetta olisi, voisi Poliisihallitus asettaa joitakin ehtoja radan pitämiselle. Hieman suuremmille ampumaradoille, joissa ammuttaisiin yli 10 000 laukausta vuodessa, täytyisi hakea erityinen lupa Poliisihallitukselta. Suurimmat ampumaradat, joissa olisi useiden eri lajien ratoja ja joilla ammuttaisiin yli 300 000 laukausta vuodessa, määriteltäisiin ampumaurheilukeskuksiksi. Lupamenettely olisi samankaltainen kuin muillakin ampumaradoilla, mutta lupaviranomaiseksi ehdotettu Poliisihallitus tarkastaisi tarvittaessa, että ampumaurheilukeskus täyttäisi lain ja lupaehtojen vaatimukset. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Edellytyksenä ampumaradan perustamiseen olisi, että ampumaseura tai muu yhteisö olisi käyttötarkoitukseen nähden sopiva ampumaradan ylläpitämiseen. Lupaa hakevan yksityishenkilön tulisi tietysti olla henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva ampumaradan ylläpitämiseen. Ehtona on, että lupaa hakeva henkilö tai yhteisö ei saisi olla konkurssissa eikä hänen taloudellinen tilanteensa saisi olla rajoitettu. Ampumaradasta ei tietenkään olla vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle eikä radan käyttäjille. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Lisäksi ehdotuksen mukaan ampumaradalle tulisi vahvistaa järjestyssääntö. Radalle olisi nimettävä ratavastaava. Ratavastaavan tehtävänä olisi valvoa, että rata on turvallinen ja että lupaehtoja ja järjestyssääntöä noudatetaan. Ampumaradan

luvat voitaisiin mahdollisesti peruuttaa, mikäli rata ei olisi turvallinen tai se aiheuttaisi vaaraa. Lupa voitaisiin perua myös, jos luvanhaltija ei noudattaisi lupaehtoja tai olisi enää sopiva radanpitäjäksi. Vähäisen ampumaradan pitäminen voitaisiin kieltää jopa kokonaan. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

6.5 Ilma- ja jousiaseet

Esityksen mukaan tehokkaiisiin ilma-aseisiin liittyvät toimenpiteet, kuten vaikkapa siirto ja tuonti Suomeen, kauppa, hankkiminen ja hallussapito vaatisivat luvan. Ilma-ase, jonka piipun pienin sisähalkaisija olisi yli 6,35 mm ja joka olisi tarkoitettu ampumaan metalliluotia, katsottaisiin esityksen mukaan ampuma-asetta vastaavaksi tehokkaaksi ilma-aseeksi. Jos henkilöllä olisi jo ennestään aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, tarvitsisi tehokkaasta ilma-aseesta tehdä vain ilmoitus. Kaikkia ampuma-aseita koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovellettaisi tehokkaiisiin ilma-aseisiin, kuten esimerkiksi soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä. Kuitenkin esimerkiksi säilytystä koskevat säännökset koskisivat myös tehokkaita ilma-aseita. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Jousiaseita koskeva sääntely ehdotetaan kuitenkin pidettäväksi ennallaan, myös varsijousien osalta (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi). Eri-laisia jousiaseita käytetään sekä metsästyksessä että jousiammuntaharrastuksessa. Niiden hankkimista ja hallussapitoa ei ole määritelty ampuma-aseina.

6.6 Kaasusumuttimet

Ampuma-aselain mukaan kaasusumutin on väline, jolla voidaan levittää ilmaan kyynelkaasua tai vaikutukseltaan sekä käyttötarkoitukseltaan sen kaltaista lamaannuttavaa ainetta (L9.1.1998/1). Voimassaolevaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Suomeen maahantuotavien kaasusumuttimien tulisi olla sisällöltään sellaisia, että sen käytön kohteelle ei voisi olettaa aiheutuvan pysyviä vammoja. Tällä uudella säännöksellä pyrittäisiin parantamaan kaasusumuttimien käyttöturvallisuutta. Erillisellä asetuksella säädettäisiin tarkemmin kaa-

susumuttimien tehoaineista, niiden sisältämistä muista aineista sekä siitä, miten kaasusumuttimen turvallisuus olisi osoitettava. (He ampumaratalaiksi ja ampumaselain muuttamiseksi.)

Kaasusumutinlupaun ehdotetaan lisättävän myös uusi käyttötarkoitus, joka olisi eläinten karkottaminen. Lupa tähän tarkoitukseen voitaisiin antaa kuitenkin vain erityisestä syystä. (He ampumaratalaiksi ja ampumaselain muuttamiseksi.)

Tällä hetkellä voimassaolevan lain mukaan luvat kaasusumuttimen hankkimiseen ja hallussapitoon saa antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan poliisilaitos. Lupa annetaan yleensä viideksi vuodeksi kerrallaan. Kaasusumutinlupa oikeuttaa hankkimaan, pitämään hallussaan ja vaihtamaan lupaan merkityt kaasusumuttimet, kunhan lupa vain on voimassaoleva. Lisäksi yhteisön kaasusumutinlupa oikeuttaa luvansaajan palveluksessa olevan täysi-ikäisen henkilön kantamaan luvanmukaista kaasusumutinta työssä, jos se on esimerkiksi oman tai toisen henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelemiseksi tarpeellista. Tällöin esimerkiksi taksinkuljettajana toimiva henkilö voi hakea kaasusumutinlupaa henkilökohtaisen turvallisuutensa vuoksi, mikäli hänellä on työnantajan todistus kaasusumuttimen tarpeesta työtehtävissään. (L 9.1.1998/1.)

Lupa kaasusumuttimeen voidaan antaa, mikäli on esittää hyväksyttävä käyttötarkoitus. Hyväksyttäviä käyttötarkoituksia voivat olla esimerkiksi koulutus tai näyttös, museossa tai kokoelmassa pitäminen sekä suojeleminen. Luvan voi saada sekä luonnollinen henkilö että yhteisö tai säätiö. Luvanhakijan on kuitenkin pystyttävä osoittamaan, että hän on riittävästi perehtynyt kaasusumuttimen turvalliseen käsittelemiseen esimerkiksi koulutuksensa ansiosta. Lisäksi lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan erilaisia ehtoja, kuten esimerkiksi ehdon, jonka mukaan lupa ei oikeuta hankkimaan tai vaihtamaan sumutinta. Ehdoksi voidaan laittaa myös, että kaasusumutinta saa kantaa mukanaan vain esimerkiksi järjestyksenvalvojan työtehtävissä. (L 9.1.1998/1.)

6.7 Ase-elinkeino

Nykyisen lainsäädännön mukaan kaupallisessa tarkoituksessa ampumaradan ylläpito vaatii aina asealan elinkeinolupaa. Lisäksi elinkeinoharjoittajalla tulee olla erityinen vastuuhenkilö. Ehdotetun ampumaratalain voimaantulo tarkoittaisi, että ampumaratojen käyttö, turvallisuus ja myös käytön valvonta tehostuisi huomattavasti nykyiseen verrattuna. Ampumaradoilla olisi aina ratavastaava, joka valvoisi kaikkea radan toimintaa. Jos valvonta tehostuisi, myös kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva ampuma-aseen käytön kouluttamisen valvonta tehostuisi. Nämä aseelinkeinojen muodot säädettiin luvanvaraisiksi ampuma-aselakiin vuonna 2002 voimaan tulleiden muutosten myötä. Muutoksen taustalla oli se, että kaupallisessa tarkoituksessa pidettävällä radalla ei ole aiemmin ollut sellaista valvontaa, jota on esimerkiksi ampumaseurojen omilla ampumaradoilla. Siksi tällaiset radat ovat huomattavasti suurempi uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle verrattuna ampumaseurojen ratoihin. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

Kaupallisessa tarkoituksessa ampumaradan ylläpito vaatii todellisuudessa sen suurista laajuutta, että toiminta olisi tämän uuden vireillä olevan ampumaratalain mukaan luvanvaraista. Kun ratojen ylläpitäjien soveltuvuutta seurattaisiin, se tehostaisi sekä kaupallisessa että myös muussa tarkoituksessa pidettävien ratojen valvontaa. Lisäksi hyväksyty ratavastaava valvoisi osaltaan muun muassa radan teknistä turvallisuutta ja hänellä olisi oikeus tarkistaa radan käyttäjän oikeus ampua radalla. Mikäli ampumaradan käyttö todella vähäistä ja sitä harjoitettaisiin vähäisellä ampumaradalla, josta on tehty pelkästään ilmoitus, valvontaa suoritettaisiin ilmoituksien perusteella. (He ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi.)

7 AMPUMA-ASELAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET POLIISIHALLINNOSSA

Ampuma-aselakiin 13.6.2011 tulleet muutokset vaikuttivat merkittävästi etenkin luvanhakijoiden aselupien hakuprosessiin, mutta myös poliisin lupahallinnon työhön. Erityisesti lakiin tulleet laajat ja tarkat muutokset edellyttivät lupahallinnon koulutusta ja ohjeistusta uusien säännösten omaksumiseksi. Suurimpia muutoksia lupahallinnon virkailijan työhön olivat uuden aserekisterin käyttöönotto sekä luvanhakijoiden soveltuvuustestaus. Uusi aserekisteri on nykyaikainen ja suhteellisen selkeä, mutta aikaisempaan verrattuna monen mielestä hankala käyttää. Lupahallinnon työmäärää lisäsi hieman rekisterin opettelun lisäksi soveltuvuustestien teettäminen luvanhakijoilla. Lupahallinnon kouluttaminen, uuden aserekisterin käyttöönotto ja työmäärän lisääntyminen aiheuttivat luonnollisesti kustannuksia poliisihallinnossa. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohjelmien seurantatyöryhmän loppuraportti 2010.)

7.1 Lupahallinnon koulutus ja ohjeistus

Poliisin lupahallinnon näkökulmasta koulutus ja ohjeistus ovat merkittävin osa aseiden hankkimis- ja hallussapitolupia käsiteltäessä. Osaava ja tehokas lupahallinnon henkilöstö varmistaa sen, että aselupia on vain sellaisten henkilöiden hallussa, jotka osaavat käsitellä ja säilyttää aseita asianmukaisesti. Luvanhakijan soveltuvuuden selvittämisen lisäksi jo voimassaolevien hallussapitolupien valvonta on myös merkittävä kokonaisuus, jolla voidaan kontrolloida aseiden omistavien henkilöiden soveltuvuutta hallussapitoon. Tämä niin sanottu lupavalvonta on ennaltaehkäisevän työn rinnalla erityisen tärkeää. Nykyinen uudistettu laki mahdollistaa tehokkaan, ammattitaitoisen lupamenettelyn ja harkinnan. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa - työryhmän selvityksen mukaan lupahallinnon henkilöstön tiedontasoa voidaan pääsääntöisesti pitää tyydyttävänä. Poliisihallitus ei kuitenkaan ainakaan tällä hetkellä järjestä lupahallinnossa työskenteleville säännöllistä ja työtä tukevaa peruskoulutusta. Henkilöstön kouluttaminen on tällä hetkellä keskittynyt kovasti vain lyhyisiin kurssimuotoisiin koulu-

tuksiin. Lisäksi aselupa-asioita käsittelevälle henkilöstölle on järjestetty joitakin aselupien käsittelyyn liittyviä yhden tai kahden päivän koulutustilaisuuksia. Poliisiammattikorkeakoulu asetti kuitenkin vuodelle 2011 lupahallinnon kouluttamisen kehittämishankkeen. Sen tavoitteena oli, että lupahallinnolle saataisiin erillinen ammattiin valmistava ja kehittävä koulutusjärjestelmä. Tällä hetkellä lupa-asioita käsittelevien henkilöiden on mahdollista hakeutua noin kaksi vuotta kestäväan lupahallinnon erikoisammattiopintoihin. Opinnot ovat osittain lähiopintoja Poliisiammattikorkeakoulussa ja osin etäopintoina tehtävineen. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Aseturvallisuuden kannalta on erityisen merkittävää, että lupaviranomaisella on tietoa hyväksyttävistä syistä eli varsinkin ampumaurheilun eri lajeista ja niihin soveltuvista ampuma-aseista. Poliisin lupahallinnossa vajaan vuoden työskennelleenä voin sanoa, että alkuperehdytyksen jälkeen tietoa eri ampuma-aseista, ampumaharrastuksista ja muusta aiheeseen liittyvästä on täytynyt itse etsiä ja opiskella. Toisaalta työn kautta aiheesta on oppinut erittäin paljon, mutta alan julkaisujen, kuten lehtien, kirjojen ja uutisten seuraaminen on todella merkittävää. Lupa-asioiden käsittely on aseasioissa hyvin paljon oikeudellista osaamista ja hyvän hallintotavan tuntemusta, joka on usein myös poliisitutkinnan kaltaista asioiden tutkimista ja selvittelyä. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

7.2 Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet

Poliisin toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan vuosien 2005–2009 väliselle ajalle asetettiin yhdeksi päämääräksi ampuma-aseiden hallussapitolupiin liittyvien lupakäytäntöjen yhtenäistäminen. Yhtenäistämisen tarkoituksena oli, että kaikissa poliisilaitoksissa aselupa-asioissa noudatettaisiin keskenään samanlaisissa asioissa yhdenmukaista käytäntöä. Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet laadittiin lopulta 16.10.2007 ja ne tulivat voimaan 19.10.2007. Tällä hetkellä yhtenäistämisohteet eivät ole enää voimassa, eikä ilmeisesti uutta ohjetta ole tulossa. Poliisilaitoksia on sen sijaan ohjeistettu tulkitsemaan ampuma-aselakia lupaharkinnassa. Lupaviranomainen harkitsee, kuka voi saada laissa luvanvaraiseksi määrättyyn toimintaan luvan ja päinvastoin. Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet tarkoi-

tettiin ensisijaisesti avuksi lupaharkintaan. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007; Riistalehti.)

Yhtenäistämisohteiden päämääränä oli, että kaikki poliisilaitokset soveltavat samoja ohjeita, jolloin asetettuun tavoitteeseen päästäisiin. Tällöin saavutettaisiin lisäksi hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluva luvanhakijoiden ja -haltijoiden tasa-
puolinen kohtelu. Lupaharkinnalla pystytään estämään ampuma-aseiden väärinkäyttöä ja ampuma-aserikoksia. Lupa- ja peruutusharkinnassa tulee jokainen tapaus aina sekä käsitellä että arvioida erikseen ja tapauskohtaisesti. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007.)

Kun lupaviranomaisella on selkeät ja yhdenmukaiset ohjeet ampuma-aseasioissa, ovat myös lupa-asioissa tehtävät ratkaisut todennäköisesti helpommin yleisesti hyväksyttävissä. Julkiselta hallinnolta kuitenkin edellytetään päätöksenteon läpinäkyvyyttä, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että viranomaisten päätösten tulee lain mukaan perustua aina säädöksiin ja ne tulee pystyä perustelemaan. Kun päätökset on perusteltu hyvin, voivat luvanhakijat ja -haltijat olla varmoja siitä, että heidän asiansa on käsitelty asianmukaisesti. Kansalaisilla on totta kai myös valitusoikeus, jonka mukaan jokaisella on oikeus viedä lupaviranomaisen päätös hallinto-oikeuteen tutkittavaksi. Oikeus valittaa on suomalaisen oikeusjärjestelmän perusta ja se lisää kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007.)

Julhisen hallinnon yksi tärkeimmistä periaatteista on luottamusperiaate. Aseasioissa luottamusperiaateella tarkoitetaan sitä, että kansalaisilla on oikeus laissa mainittujen edellytysten täytyessä hankkia ja pitää hallussaan aseita. Ampuma-aseelle lupaa hakevan tulee esittää kaikki vaadittavat asiakirjat ja selvitykset, jotka ovat tarpeen asian käsittelemiseksi. Lupaviranomaisella on omalta osaltaan velvollisuus selvittää täytyvätkö nämä laissa mainitut edellytykset luvan myöntämiselle. Jos luvanhaltija ei enää täytä vaadittavia edellytyksiä, tulee lupaviranomaisen käynnistää peruuttamisprosessi. Luvan hakijaa tai haltijaa tulee kuulla hallintolain mukaisesti ennen asian ratkaisemista, jos ratkaisu tulee olemaan kielteinen. Ampuma-aselain 98 §:n mukaan poliisilla on mahdollisuus suorittaa myös luvan peruuttamista koskeva tutkinta. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007.)

Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteita pyydettiin lausunto yhteensä 20:ltä eri viranomaiselta ja asealan järjestöltä. Ohjeistuksen valmistuttua poliisilaitosten lupahenkilöstölle järjestettiin koulutusta asiaan liittyen. Yhtenäistämisohteiden vaikutusta lupakäytäntöön seurattiin ja Poliisihallitus asettikin vuonna 2010 aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteiden seurantatyöryhmän. Työryhmä seurasi ja arvioi, miten yhtenäistämisohteet vaikuttivat poliisilaitosten aselupakäytäntöihin. Tehtävänä oli myös saada selville, kuinka paljon poliisilaitoksissa ja aselupia käsitteleviä henkilöitä ja heidän riittävyytensä. (Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007; Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteiden seurantatyöryhmän loppuraportti 2010.)

7.3 Uuden asetietojärjestelmän käyttöönotto

Ennen vanhaa ampuma-aserekisteriä aseiden tiedot kirjattiin niin sanottuun asekirjoihin vuodesta 1933 alkaen ja myöhemmin myös asekortistoon. Henkilötietojen ja myös asetietojen osalta asekirjojen ja osin myös asekorttien vanhimmat tiedot olivat puutteellisia. Joskus esimerkiksi henkilön syntymäaika ja täydellistä nimeä ei merkitty, joten tiedot eivät olleet välttämättä kovinkaan luotettavia. Aiemmin myöskään aseterminologia ei ollut kovin vakiintunutta ampuma-aselain säännöksissä käytettyä. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Poliisin vanha ampuma-aserekisteri korvattiin uudella Luhti-nimisellä aserekisterillä vuoden 2012 marraskuussa. Vanha järjestelmä ei ollut ajantasainen eivätkä sen tiedot olleet kaikki täysin oikein. Aserekisteri on erityisesti lupahallinnon, mutta myös poliisin keskeinen työväline. Vanha järjestelmä oli otettu käyttöön 1990-luvun lopulla ja näin ollen se oli arvatenkin hieman vanhentunut sekä toiminnallisesti että teknisesti. Myös järjestelmän ylläpitoon liittyvät kustannukset olivat erittäin suuret ja ylläpitäjien saatavuus oli vaikeutunut. Uuden aserekisterin suunniteltiin olevan valmis käyttöönottoon jo kesäkuussa 2012, mutta kuitenkin lopullinen käyttöönotto oli vasta marraskuussa. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Vanhimman ampuma-aselain aikana kaikissa poliisilaitoksissa asetta ei tarvinnut esittää poliisille aseiden ostamisen jälkeen hallussapitolupaa haettaessa. Tämän

vuoksi aseiden tiedot on merkitty tiedostoihin hakijan oman ilmoituksen perusteella, minkä vuoksi esimerkiksi tiedot aseiden sarjanumerosta, kaliiperista ja toimintatavoista voivat olla epäluotettavia. Aseliikkeen luovutetuista aseista ei tarvinnut ilmoittaa lupaviranomaisille, joten aseiden kulkua omistajien välillä ei kyetty seuraamaan luotettavasti. Näin ollen jotkin aseet oli saatettu merkitä rekisteriin useampaan kertaan. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Tämän uuden aserekisterin myötä nykyään voidaan kirjata kaikki ampumasekelainsäädännön mukaiset lupaprosessit ja aseturvallisuuteen liittyvä peruutusharkintamenettely. Aserekisteriin voidaan nykyään kirjata aseiden koko elinkaari aina sen valmistamisesta tai maahantuonnista sen maastavientiin, hävittämiseen ja vaikka deaktivointiin asti. Järjestelmästä on helppo seurata esimerkiksi aseiden omistuksen vaihtumista, tarkastuksia ja sijaintia. Uuden järjestelmän käyttöönoton tavoitteena oli aseturvallisuuden parantaminen. Esimerkiksi aselupien seuraminen ja valvonta ovat tehokasta järjestelmässä seurattavien työjonojen ja niistä saatavien raporttien kautta. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

7.4 Lupavalvonta

Poliisilla on ampumasekelaisissa määritelty velvollisuus pitää tarvittavia tiedostoja kaikista ampumatarvikkeista eli käytännössä ampumasekeista ja aseiden osista lupajä valvontatehtävien suorittamiseksi (L 9.1.1998/1. Ampumasekelaki). Erityinen lupavalvonta kohdistuu hallussapitoluvan haltijoiden kelpoisuuteen pitää hallussaan aseita ja aseiden osia. Jo hankkimislupaa hakiessa henkilön soveltuvuus aseiden hallussapitoon arvioidaan soveltuvuustestin ja haastattelun avulla. Lisäksi lupaviranomaisen suorittama lupavalvonta on säännöllistä hallussapitolupien seuranta ja lupahaltijoiden soveltuvuuden tarkkailua. Lupavalvonnassa esimerkiksi henkeä ja terveyden kohdistuvat rikokset, kuten pahoinpitely saattaa saada aikaan lupaharkintamenettelyn. Nykyisin erilaisten aselupien ja hallussapitoon liittyvien lupien harkintamenettelyn käynnistäminen on aikaisempaa yleisempää. Aseiden haltuunotto ja hallussapitoluvan haltijan kelpoisuuden arviointi saatetaan nykyisin helpommin lupaviranomaisen käsittelyyn. Kokemusten mukaan aseiden haltuunotto on helpompi perustella kuin se, että jätetään aseet esimerkiksi törkeään

pahoinpitelyrikokseen syyllistyneen henkilön haltuun. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011; Pohjalainen 2.1.2014.)

7.5 Luvalliset, luvattomat ja laittomat aseet

Aseturvallisuuden näkökulmasta keskeisin toimija luvallisia aseita koskien on poliisin lupahallinto. Lupahallinnon toiminnan lisäksi tarvitaan myös saumatonta yhteistyötä poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan sekä rikostorjunnan kanssa. Lupahallinnon on toimittava tehokkaasti lakia noudattaen ja siten, että lupaharkinnassa ja aseiden käyttötarkoituksen selvittämisessä noudatetaan yhtenäisiä ja tasapuolisia perusteita. Poliisin kannalta merkittävää on yhteistyö ja tietojenvaihto etenkin aselupahallinnon ja poliisin rikostorjunnan henkilöstön kanssa, mutta myös esimerkiksi metsästysseurojen ja ampumaurheilua harrastavien henkilöiden sekä muiden viranomaisten kanssa. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Poliisin kenttätyössä aseet ovat usein arkipäivää, sillä kenttätyössä olevat poliisit kohtaavat aseita ja niitä omistavia henkilöitä lähes päivittäin. Yleensä luvallisten aseiden omistajat osaavat ja haluavat käsitellä ja säilyttää aseitaan turvallisesti lain edellyttämällä tavalla. Ongelmaryhmään kuuluvat sen sijaan henkilöt, jotka haluavat hankkia aseiden, mutta eivät saa tai jostain syystä halua saada sen hankkimiseen laillista lupaa. Tällöin ase saatetaan usein laittomasti esimerkiksi anastamalla tai ostamalla se pimeiltä markkinoilta. Laittomat aseet ja niiden omistajat muodostavatkin merkittävän turvallisuusuhan sekä henkilön läheisille että sivullisille, mutta myös heidän tekemisiään selvittäville poliiseille. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Vuonna 2004 voimaan tulleiden ampuma-aselain, rikoslain (39/1889) sekä poliisilain (493/1995) muutosten jälkeen voi poliisille luovuttaa luvattomat ampumatarvikkeet eli kokonaiset aseet, niiden osat, patruunat ja muut räjähteet ilman seuraamuksia. Rangaistusuhasta vapautumisen ehtona on kuitenkin, että henkilö ilmoittaa esineestä poliisille itse oma-aloitteisesti. Luvattomista aseista saa ilmoittaa poliisille koska vain, mutta lisäksi erillisten keräyskampanjoiden järjestäminen on erinomainen keino saada luvattomia aseita poliisin haltuun. Kampanjoita on

kutsuttu nimellä armovuosikeräys ja niiden avulla onkin saatu kerättyä merkittävä määrä luvattomia aseita, aseiden osia sekä patruunoita ja räjähteitä. Vuosina 2004–2010 poliisin haltuun saatiin yhteensä yli 27 000 ampuma-asetta armovuosilainsäädännön perusteella. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Joidenkin arvioiden mukaan Suomessa on kuitenkin edelleen kymmeniä tuhansia luvattomia aseita. Nämä koostuvat karkeasti sanottuna esimerkiksi asuntomurroissa anastetuista aseista sekä sota-ajan aseista, jotka on tuotu rintamalta. Lisäksi aseita on muuttunut luvattomiksi vanhojen perikuntien tai vainajan eläessään kadottamista alun perin luvallisista aseista. Suomeen myös jonkin verran salakuljetetaan aseita ulkomailta ja deaktivoituja aseita muutetaan mahdollisuuksien mukaan takaisin toimintakuntoisiksi. Myös luvallisia ampuma-aseita on muutettu, esimerkiksi itselataava kertatuli - toimisia aseita on toisinaan muutettu sarjatuoliaseiksi. Vaikka luvattomia aseita on Suomessa edelleen suuria määriä, eivät Keskusrikospoliisilla olevien tietojen mukaan luvattomien aseiden markkinat ole juurikaan laajentuneet viime vuosina. Myöskään luvattomien aseiden kokonaismäärä ei ole merkittävästi lisääntynyt. Tullissa on huomattu joitakin yksittäisiä tapauksia, joissa Venäjältä Suomeen tulleilla ulkomaalaisilla henkilöillä on ollut ampuma-ase tai räjähteitä hallussaan. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

Poliisin haltuun luovutetut laittomat ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat sekä räjähteet pyritään palauttamaan niiden alkuperäiselle luvanhaltijalle, mikäli hänellä siis on lupa tai hänellä on mahdollisuus saada lupa hallussapitoon. Jos aseiden luovuttava henkilö ei saa tai haluakaan itselleen lupaa aseiden hallussapitoon, hänellä on kolme kuukautta aikaa myydä ase. Jos omistajaa aseelle ei löydy, voi poliisi myydä ampuma-aseen julkisella huutokaupalla. Huutokaupatusta aseesta tilitetään asiakkaalle käsittelykulujen ylittävä osuus. Jos asetta ei saada myytyä edes huutokaupassa, se siirtyy valtion omistukseen. Ase voidaan myös deaktivoida, jos sitä ei saada myytyä lainkaan. Lisäksi ase on mahdollista luovuttaa valtiolle ilman rahallisia vaatimuksia. Varastetut sekä rikoksen tekemiseen käytetyt aseet, aseiden osat ja patruunat poliisi takavarikoi, eikä niitä koskaan myydä esimerkiksi huutokaupalla. (Luvattomat ampuma-aseet esite.)

8 ASEEN HANKKIMISLUPAPROSESSI

Tavallisten aseiden hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavat luvat myöntää poliisilaitokset ympäri Suomea. Erikoisemmat ja laajempaa osaamista vaativat luvat, kuten ase-elinkeinoluvat, kaupalliseen vientiin, siirtoon, tuontiin ja kauttakuljetukseen liittyvät luvat, asekeräilijäksi hyväksymiset sekä erityisen vaarallisten ampuma-aseiden hankkimisluvat myöntää Poliisihallitus. Poliisihallitus myös suorittaa ampuma-aseisiin liittyvää valvontaa ja ohjaa poliisin aselupahallintoa. (Sisäministeriö 2014b.)

Lain mukaan ampuma-aseen hankkimislupahakemus, rinnakkaislupahakemus sekä hakemus asekeräilijäksi jätetään poliisilaitokselle henkilökohtaisesti. Hakemuksesta jättäessään hakijan tulee todistaa henkilöllisyytensä virallisella poliisin myöntämällä asiakirjalla, joka on passi tai henkilökortti. Lähtökohtaisesti ajokortti ei ole henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Hankkimisluvan voi jättää mille tahansa poliisilaitokselle, mutta päätöksen tekee aina hakijan kotikunnan poliisilaitos. Hakemuksen jättöhetkellä hakijan tulee esittää hakemuksen perustelut kirjallisena sekä muut hakemuksen perustelemiseen tarvittavat asiakirjat. Hakijan täytyy esittää todistus asevelvollisuudestaan eli käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sotilaspassin, siviilipalvelustodistuksen, kutsuntatodistuksen esittämistä. (Poliisi 2014b.)

Hakemuksen jättöhetkellä lupahallinnon virkailija tarkistaa hakijan henkilöllisyyden, tarvittavien asiakirjojen riittävyyden ja kirjaa hakemuksen tiedot Luhtiaserekisteriin. Rekisteristä tulostetaan hankkimislupahakemus, joka tarkistutetaan asiakkaalla ja pyydetään häntä allekirjoittamaan se. Mikäli hakemus on puutteellinen, hakijalla ei ole esimerkiksi sotilaspassiaan mukana, pyydetään häntä täydentämään hakemustaan myöhemmin. Hakemuksen jättövaiheessa peritään myös hankkimis- ja hallussapitolupamaksu, joka on tällä hetkellä 78 euroa. Mikäli hakija hakee hankkimislupaa useammalle aseelle kerralla, on ensimmäinen hakemus 78 euroa ja seuraavat 35 euroa/hakemus. Asekeräilijä, jolla on tiedostonpito-oikeus saa hankkimisluvat tiedostoon merkittävälle aseille hieman edullisemmin.

Tiedostoon merkittävän asean hankkimisluvan hinta on tällä hetkellä 28 euroa ja samalla kertaa haettu lisälupa on 25 euroa. (Poliisi 2014d; Poliisi 2014e.)

Hankkimislupaa haettaessa selvitetään myös, tarvitseeko luvanhakijan suorittaa soveltuvuustesti. Mikäli hankkimisluvan hakija hakee ensimmäistä aselupaansa, tulee hänen suorittaa testi. Pääsääntöisesti testi on suoritettava kolmen vuoden välein. Soveltuvuustestin päätteeksi luvanhakija vielä haastatellaan soveltuvuuden arvioimiseksi. Useimmilla poliisilaitoksilla hankkimisluvan hakemuksen jättämiseen tulee varata aika ja sopia esimerkiksi testin suorittamiseen ja haastatteluun tietty ajankohta, jotta haastatteluista suoritettava henkilö on paikalla. (Poliisi 2014d; Poliisi 2014e.)

Lupahallinnon virkailija vastaanottaa hakijan hakemuksen, kirjaa hakemuksen tiedot aserekisteriin, ottaa maksun ja valmisteleo hakemuksen päätöksentekoa varten. Päätöksen teko vaihtelee jonkin verran poliisilaitoksittain. Joillakin poliisilaitoksilla päätös metsästysperusteella haettuun niin sanottuun pitkään aseeseen, kuten haulikkoon, voidaan tehdä jopa lupatiskillä. Pääsääntöisesti päätökset ampuma-aseasioissa tekevät kuitenkin siihen erikseen koulutetut henkilöt. Esimerkiksi Pohjanmaan poliisilaitoksessa Vaasan pääpoliisiasemalla päätökset ampuma-aseasioissa tekevät siihen erikseen koulutetut henkilöt. Laihian poliisiasemalla lupahallinnon virkailijat valmisteleovat hankkimislupahakemukset ja päätökset tällä hetkellä tekee rikoskomisario tai hänen sijaisensa rikosylikonstaapeli.

Hankkimislupa aseelle myönnetään, jos asean hankkimiseen on hyväksyttävä käyttötarkoitus eli syy. Laissa määriteltyjä hyväksyttäviä käyttötarkoituksia ovat:

- metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen
- ampumaurheilu ja -harrastus
- työ, jossa ase on välttämätön
- näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys
- museossa tai kokoelmassa pitäminen
- muistoesineenä säilyttäminen
- merkinanto
- säilyttäminen ja kuljettaminen.

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaiselle aseelle tai aseeseen osalle, joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen, kuten hirvenmetsästykseen. Ase tai sen osa ei saa olla tarpeettoman tulivoimainen tai tehokas käyttötarkoitukseensa nähden. Ampuma-aselupahakemuksen jättäminen eri perusteiden, metsästys-, ampumaurheilu- ja asekeräily-, poikkeavat toisistaan jonkin verran. Eri perusteiden jätettävät hakemukset jätetään aina poliisilaitokselle, mutta joissakin tapauksissa päätöksen tekee Poliisihallitus poliisilaitoksen sijaan. Seuraavaksi käsitellään tarkemmin metsästysaseen hankkimista, aseiden hankkimista ampumaurheilu- tai harrastusperusteella sekä asekeräilyksi hyväksymistä. (Poliisi 2014f.)

Rinnakkaislupa tarkoittaa sitä, että aseeseen, johon jollakulla on hallussapitolupa, voidaan antaa luvanhaltijan suostumuksella rinnakkainen oikeus tietyn aseiden hallussapitoon. Rinnakkaislupaa tietyille aseille voi hakea jo 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset. Alaikäinen rinnakkaisluvun hakija tarvitsee kuitenkin, kuten kaikissa muissakin lupa-asioissa, huoltajiltaan suostumuksen. Käytännössä hakijalla tulee olla huoltajien suostumus rinnakkaisluvun myöntämiseen kirjallisesti. Usein huoltajan on hyvä olla myös mukana hakemuksen jättövaiheessa. Huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvun voi saada haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen metsästys tai ampumaurheiluperusteella. Erityisen painavasta syystä rinnakkaislupa voidaan antaa ampumaurheilua ja -harrastusta varten jo 18 vuotta täyttäneelle henkilölle johonkin käsiaseeseen. Rinnakkaisluvut myönnetään 10 vuodeksi, mutta kuitenkin enintään hallussapitoluvan voimassaoloajaksi. Joskus rinnakkaislupa voidaan antaa jostain erityisestä syystä myös lyhyemmäksi ajaksi. Käsiaseisiin rinnakkaisluvun voi saada vain enintään viideksi vuodeksi. (Poliisi 2014g.)

8.1 Ampuma-aseiden hankkiminen metsästykseen

Ampuma-aselain mukaan aseluvan hakijalta edellytetään luotettavaa selvitystä metsästysharrastuksestaan. Käytännössä metsästysharrastus voidaan osoittaa esittämällä voimassa oleva metsästyskortti. Metsästajakortin saa, kun metsästajakokelas suorittaa hyväksytysti metsästäjätutkinnon ja maksaa riistanhoitomaksun. Riistanhoitomaksu suoritetaan vuosittain jokaiselle metsästyskaudelle erikseen. Metsästäjätutkinnon suorittaneista pidetään metsästäjärekisteriä Suomen riistakeskuk-

sen toimesta. Rekisterissä on noin 370 000 metsästäjän tiedot. Jos hakija kuuluu johonkin metsästysseuraan, on seuran jäsenyys osoitettava. Metsästysseuraan kuuluminen ei kuitenkaan voimassaolevan lainsäädännön mukaan ole pakollista. (Suomen Riistakeskus 5.6.2013; Suomen Riistakeskus 24.2.2013.)

Lisäksi luvanhakijan on määriteltävä, mitä hän aikoo anotulla aseella metsästä ja missä. Luvanhakijan täytyy siis hakemusta jättäessään perustella erilliselle lomakkeelle, että hakee lupaa esimerkiksi kertatulitoimiselle haulikolle ja aikoo metsästäällä sillä hirviä jonkin tietyn metsästysseuran alueella. Hakemuksen jättöhetkellä hakijan tulee määritellä hankittavan aseiden tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi. Lupaa metsästysperusteella hakevat hakijat suorittavat soveltuvuustestin, mikäli aiemmasta testin suorittamisesta on yli kolme vuotta tai jos hakija hakee ensimmäistä lupaa aseelle. (Suomen Riistakeskus 23.4.2014.)

8.2 Ampuma-aseen hankkiminen ampumaurheiluun tai -harrastukseen

Haettaessa hankkimislupaa aseelle ampumaurheilun tai -harrastuksen perusteella, on hakijan esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys. Harrastuksensa voi osoittaa esimerkiksi ampumaseuran jäsenyydellä. Lisäksi hakijan soveltuvuus ampuma-aseen hallussapitoon arvioidaan, kuten aina muutoinkin aselupiin liittyvissä lupakäsittelyissä. Esimerkiksi haastattelun avulla voidaan selvittää, harrastaako henkilö tosissaan ampumista tai ampumaurheilua. (Poliisi 2014f; L 9.1.1998/1.)

Voisi sanoa, että esimerkiksi lupa kiväärin ostamiseen on hieman vaivattomampaa ampumaharrastusperusteella, kuin lupa käsiaseen ostamiseen samalla perusteella. Lupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävälle käsiaseelle on tarkoin arvioitava ja se voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä esittää ampuma-asekouluttajan todistuksen harrastuksestaan. Lisäksi harrastuksen on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta. Ampumaurheilu ja harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin lajin harjoittelu, valmentaminen, kilpaileminen, kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön. (L 9.1.1998/1.)

Ensimmäinen käsiaselupa sekä metsästystä että ampumaurheilua ja -harrastusta varten annetaan luonnolliselle henkilölle enintään viiden vuoden määräajaksi. Lisäksi kaikki luvanhaltijalle tämän määräaikaisen viiden vuoden voimassaoloaikana annetut samaan aseryhmään luuluvat hallussapitoluvat annetaan samaksi määräajaksi. Näiden muiden hallussapitolupien määräaika päättyy siis samana päivänä kuin ensimmäinen lupa. Jos käsiaseen haltija haluaa uudistaa hallussapitolupansa, on hänen osoitettava harrastuksen jatkuminen ennen määräajan päättymistä. Lupaa uudistaessa luvan haltijan tulee esittää ampuma-asekouluttajan kirjoittama todistus ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta. Mikäli lupa käsiaseelle on annettu metsästysperusteella loukku- tai luolapyyntiin, tulee hakijan esittää riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta. (L 9.1.1998/1.)

8.3 Asekeräily ja tiedostonpito

Asekeräily kohdistuu yleensä erilaisten ampuma-aseiden ja aseiden osien hankkimiseen. Keräilyn kohteena ovat usein vanhat sotilasaseet, mustaruutiaseet sekä erilaiset metsästysaseet. Aseiden tyypistä riippumatta asekeräilijöillä voi olla kokoelmassaan ampuma-aseita, joita osaa on lisäksi pidettävä erityisen vaarallisina välineinä. Asekeräilyharrastukseen liittyy siten yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisiä vaaratekijöitä. (L 9.1.1998/1; Aselupakäytäntöjen yhtenäistämishjeet 2007.)

Lupa aseiden tai aseiden osien kokoelmassa pitämiseen eli asekeräilyyn on mahdollista antaa vain asekeräilijälle, jolla on joko lääninhallituksen, sisäasiainministeriön tai Poliisihallituksen antaman hyväksyntä aseiden tai niiden osien keräilyyn. Lisäksi keräilijällä tulee olla määritellyt ja turvalliset säilytystilat aseille, jotka poliisilaitos on hyväksynyt. (Poliisihallitus 2014c.)

Asekeräilyyn hyväksyy ja päinvastoin hyväksynnän peruuttaa tällä hetkellä Poliisihallitus. Keräilijäksi on mahdollista hyväksyä luonnollinen henkilö, joita useimmat keräilijät ovatkin. Myös Suomessa rekisteröity tai julkista tehtävää hoitava yhteisö tai säätiö, jonka toiminta liittyy aseisiin ja se on sopiva pitämään hallussaan ampuma-aseita, voidaan hyväksyä asekeräilijäksi. Lain mukaan hakijana

olevalla luonnollisella henkilöllä ja asevastaavalla on oltava riittävä asehistoriallinen sekä asetekninen asiantuntemus ja tietotaito. (Poliisihallitus 2014c.)

Asekeräilyyn ei ole erityistä hakukaavaketta, vaan keräilijähvaksyntää haetaan vapaamuotoisella kirjallisella hakemuksella, joka osoitetaan Poliisihallitukselle. Hakemus tulee aina jättää hakijan kotikunnan poliisilaitokselle henkilökohtaisesti. Hakijan on selvitettävä hakemuksessaan nimensä, yhteystietonsa, ammatti ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Hakija on lisättävä hakemukseensa liitteeksi myös keräilysuunnitelma, jossa hän selvittää keräilyalan ja siihen kuuluvat ampuma-aseet tai aseiden osat. Lisäksi hänen on perusteltava kiinnostuksensa juuri näiden aseiden ja aseiden osien osalta. Hakemuksessa tulee myös arvioida myös jonkinlainen aikataulu keräilyharrastukselleen. Hakijan täytyy selvittää ja kuvailla asehistoriallinen ja asetekninen asiantuntemuksensa ja hänellä täytyy olla aseiden kehityksen ja asetekniikan perustiedot hallussaan. Asiantuntemuksen hakija voi osoittaa esimerkiksi pitkään jatkuneella aseharrastuksella, metsästysharrastuksella, hakijan hallussa olevilla nykyisillä aseilla tai vaikkapa aseisiin liittyvällä koulutuksella. Yhteisön ja säätiön on lisäksi liitettävä hakemukseensa yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta. (Poliisihallitus 2014c.)

Lupakäytäntöjen mukaan asekeräily pitäisi aloittaa lähinnä tavallisimmista aseista ja siirtyä vähitellen erikoisempiin aseisiin. Vasta kokeneemmat keräilijät, jotka ovat jo pitkän ajan keräilleet aseita, voivat saada luvan erikoisimpien aseiden hankintaan, kuten sarjatuliaseiden hankkimiseen. Lisäksi lupakäytäntöjen mukaan etenkin ERVA-aseiden hankkimislupiin asetetaan monesti ehto, jonka mukaan keräilyaseilla ei saa ampua. (Poliisihallitus 2014c.)

Asekeräilijän tulee säilyttää aseitaan ainoastaan poliisin tarkastamissa ja hyväksymissä tiloissa. Säilytystilojen ei tarvitse olla tarkistettuna vielä asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää haettaessa. Poliisin on kuitenkin tarkastettava ja hyväksyttävä tulevat säilytystilat ennen ensimmäisen keräilyaseen hankkimisluvan myöntämistä. Jos aseiden säilytystiloissa tehdään jonkinlaisia muutoksia, tulee keräilijän ilmoittaa niistä heti säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitokselle. Poliisin on tarkistettava muuttuneet tilat ja sitten hyväksyä ne. (Poliisihallitus 2014c.)

Asekeräilijällä on myös mahdollisuus hakea erityistä tiedostonpito-oikeutta keräilemilleen aseille ja aseiden osille. Tiedostonpito-oikeus tarkoittaa käytännössä sitä, että asekeräilijän ei tarvitse hakea hankkimilleen aseille ja aseiden osille erillistä hallussapitolupakorttia, vaan sen sijaan hän voi pitää keräilyaseistaan tiedostoa merkitsemällä aseiden ja lupien tiedot erilliseen kirjaan tai esimerkiksi tietokoneen avulla laadittuun tiedostoon. Tiedostonpito-oikeuden myöntää Poliisihallitus ja myös tiedostonpito-oikeutta koskeva vapaamuotoinen hakemus jätetään hakijan kotikunnan poliisilaitokselle. Oikeus tiedoston pitämiseen on yleensä järkevää antaa keräilijälle, jonka kokoelma tulee sisältämään kymmeniä aseita. (Poliisihallitus 2014b; Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet 2007.)

Tiedostoon merkittävää asetta varten on haettava normaalisti hankkimislupaa. Asekeräilijöille myönnettävä hankkimislupa on voimassa yhden vuoden myöntöpäivästä lukien. Keräilijän on 60 päivän kuluessa aseiden hankkimisesta palautettava hankkimisluvan ensimmäinen sivu kotikunnan poliisilaitokselle. Lähtökohtaisesti lain mukaan asekeräilijöiden ei tarvitse esittää hankkimiaan aseita poliisilaitokselle. Tiedostonpito-oikeuteen voi Poliisihallitus kuitenkin asettaa erilaisia ehtoja, jos ne ovat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Ehtona voi olla esimerkiksi, että hankittu ase tai sen osa tulee tarkistuttaa lupaviranomaisella ennen kuin se merkitään tiedostoon. Ehdon tarkoituksena on, että asekeräilijän hankkima ase on keräilysuunnitelman ja lupaehtojen mukainen. (Poliisihallitus 2014b.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia muutoksia ampumaselakiin on tullut ja millaisia muutoksia on tulossa sekä näiden muutosten vaikutusta lupahallinnon työhön. Lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää, lisäävätkö lakimuutokset aseturvallisuutta Suomessa. Ampumaselakiin tuli 13.6.2011 isoja muutoksia. Muutosten ja kiristysten taustalla olivat kouluampumistapaukset, joissa kuoli useita ihmisiä. Uudistuksilla kiristettiin käsiaseiden luvansaantimahdollisuuksia muun muassa nostamalla käsiaseen hankkimisluvansaajan ikäraja 20 vuoteen sekä vaatimalla harrastuksesta luotettava selvitys joko ampumasekouluttajan antamalla todistuksella aktiivisesta harrastuksesta tai riistanhoitoyhdistyksen antamalla todistuksella. Lakimuutoksilla pyrittiin siihen, että aseiden hallussapitoluvan voisi saada vain henkilö, joka terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella kykenee pitämään hallussaan ampumaseita. Luvanhakijoiden haastattelemisella ja soveltuvuustestin suorittamisella pyrittiin selvittämään hakijan soveltuvuutta aseiden turvalliseen käsittelyyn sekä hallussapitoon.

Tutkimuksessa on käsitelty 13.6.2011 tulleet muutokset ampumaselakiin. Selvisi, että näiden ensimmäisen vaiheen muutosten myötä aselupien myyntimäärät ovat koko maassa hieman vähentyneet. Syynä tähän on ollut luvansaannin vaikeutuminen, pitkä hankkimislupaprosessi sekä monella paikkakunnalla pidentynyt luvansaannin aikataulu. Lupahallinnon näkökulmasta ensimmäiset lakimuutokset aiheuttivat jonkin verran lisätyötä etenkin soveltuvuustestien teettämisen vuoksi. Lupahallintoa täytyi myös kouluttaa lakiin tulleiden muutosten ja uuden asetietojärjestelmän käyttöönoton myötä, joka luonnollisesti lisäsi kustannuksia. Lisäksi uusi asetietojärjestelmä on hieman puutteellisten ohjeiden vuoksi ollut aluksi hankala käyttää. Joka tapauksessa voisi sanoa, että vuonna 2011 voimaan tulleet lakimuutokset ovat lisänneet aseturvallisuutta Suomessa. Nykyisin aselupaa haetaan vain todelliseen tarpeeseen, ei niinkään hetken mielijohteesta, sillä lupamenettely on hankaloitunut.

Uuden ampumaratalain suunnittelu ja aseiden säilytykseen liittyvät lakimuutokset ovat tällä hetkellä vielä eduskunnan lausunnolla. Uusi ampumaratalaki on jo ajan-

kohtainen, sillä ampumaratasäädökset eivät ole enää ajantasaisia. Ampumaharrastajat ja aseiden määrät ovat lisääntyneet vuosien aikana niin paljon, että ampumatojen perustamisesta ja käytöstä on perusteltua säätää ajantasaisella lailla. Aseiden säilytyksiin liittyvät muutokset saattavat aiheuttaa harrastajissa vastarintaa, sillä esimerkiksi yli viisi asetta omistavan henkilön tulisi ehdotuksen mukaan hankkia sisäministeriön hyväksymä turvakaappi, mikäli sijaintipaikan poliisilaitos ei ole hyväksynyt säilytystiloja. Uuden turvakaapin hankkiminen aiheuttaa totta kai melkoisia kustannuksia vaikkakin kaapin hankintaan ehdotetaan viiden vuoden siirtymäaikaa. Tehokkaiden ilma-aseiden saattaminen luvanvaraisiksi, kaasumuttimien käyttöturvallisuusvaatimukset ja ase-elinkeinon harjoittamiselle suunnitellut muutokset lisääisivät myös osaltaan aseturvallisuutta Suomessa.

Lakimuutosten lisäksi aseturvallisuutta ja luvanhaltijoiden soveltuvuutta aseiden haltijaksi voidaan seurata tehokkaasti lupavalvonnalla. Lupavalvonnalla voidaan saattaa esimerkiksi pahoinpitelyyn syyllistyneen henkilön aseiden hallussapito- tai rinnakkaisluvut peruutusharkintaan. Lisäksi on tärkeää, että poliisin ja lupahallinnon henkilöstön yhteistyö ja tietojenvaihto toimivat, jolloin molemmilla on mahdollisuus tehdä työnsä turvallisesti ja tehokkaasti. Esimerkiksi poliisin kenttätöitä tekevien poliisimiesten on erittäin tärkeä tietää, onko jollain hälytystehtävään liittyvällä henkilöllä hallussaan ampuma-aseita. Tämä voidaan tarkistaa asetietojärjestelmästä, jolloin on tärkeää, että lupahallinto on syöttänyt rekisteriin kaikki henkilöllä olevat aseet, niiden mahdolliset haltuunotot tai palauttamiset.

Tavoitteena oli selvittää ampuma-aselakiin 13.6.2011 muutokset ja niiden vaikutukset lupakäsittelyyn. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, millaisia muutoksia lakiin on tällä hetkellä suunnitteilla. Raportin taustalla pohdittiin lakimuutosten vaikutusta aseturvallisuuteen Suomessa. Raporttia voisi käyttää esimerkiksi poliisin lupahallinnossa aseasioita käsittelevälle henkilölle, joka on juuri aloittanut työnsään. Raportista saa kokonaiskuvan ampuma-aseista, sen historiasta ja tärkeimmistä muutoksista. Raportin perusteella lukija saa myös jonkinlaisen käsityksen erilaisista ampuma-aseharrastuksista Suomessa, joita ovat metsästys, ampumaurheilu ja -harrastus sekä asekeräily. Ampuma-aselaki on melko laaja ja monipuolinen, joten raportin aiheen rajaus oli hieman hankalaa. Aiheen mielenkiintoisuuden

ja ajankohtaisuuden vuoksi raportista saisi myös hyviä jatkotutkimusaiheita, joita voisivat olla esimerkiksi ampuma-aselupien peruutusmenettely sekä ampuma-aserikokset Suomessa.

LÄHTEET

Alibi 1.12.2007. Jokelan koulusurmat. Viitattu 29.1.2014. <http://alibi.fi/alibin-parhaat/jokelan-koulusurmat>

Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet. 16.10.2007. http://www.aselaki.info/materiaalit/AAHY_AYO.pdf

Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteiden seurantatyöryhmän loppuraportti. 2/2010. Poliisihallituksen julkaisusarja. Viitattu 23.2.2014. [http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/56482934EEE939EDC2257833004D179D/\\$file/Aselupak%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%B6jen_loppuraportti_verkkoversio.pdf](http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/56482934EEE939EDC2257833004D179D/$file/Aselupak%C3%A4yt%C3%A4nt%C3%B6jen_loppuraportti_verkkoversio.pdf)

Aselupien myyntilukumäärät vuosina 2010-2013. Poliisin tilastot. Poliisihallitus.

Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa. Sisäasiainministeriön julkaisu 27/2011. Viitattu 23.11.2013. <http://www.intermin.fi/julkaisu/272011?docID=24655>

HE ampumaratalaiksi ja ampuma-aselain muuttamiseksi. Lausuntoversio 5.9.2013. Viitattu 8.2.2014. http://www.intermin.fi/download/46883_aselainsaadanto_lausunnot_lahteneet_esitykset.pdf?18568a56a7b4d088

Heiliö P-L, Vormaa H. STM ohjeistaa lääkäreitä ampuma-aseilmoituksen tekemisessä ja riskin arvioimisessa. Verkkouutinen 19.01.2012. Viitattu 9.2.2014. <http://www.stm.fi/tiedotteet/verkkouutinen/-/view/1577450#fi>

Helsingin Sanomat 9.8.2013. Metsästäjät: Aselain muutos pidensi aselupien käsittelyaikoja. Viitattu 23.11.2013. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1376024829281>

Helsingin Sanomat 20.1.2014. Asevargaat tekivät Hämeenkyrössä täsmäiskun bunkkeriin – saaliina rynnäkkökiväärejä. Viitattu 26.1.2014. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1390185002330?jako=cab901e1bf8203a4a5c8e91c48bf3c67&ref=fb-share>

HE 106/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytä-

kirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Viitattu 29.1.2014. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2009/20090106#id187388>

KHO:2012:81. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja 24.9.2012/2510 KHO:2012:81. Viitattu 11.2.2014. <http://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2012/201202510>

Lakikokoelma 2002. Ampuma-aselaki perusteluineen. Helsinki. Edita. 132.

L 9.1.1998/1. Ampuma-aselaki. Finlex. Viitattu 23.11.2013. <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980001>

L 28.6.1993/615. Metsästyslaki. Finlex. Viitattu 23.11.2013. <http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615>

Luvattomat ampuma-aseet esite. Sisäasiainministeriön poliisiosasto 2004. Viitattu 17.2.2014. [http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/armo_suomi/\\$file/armo_suomi.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/armo_suomi/$file/armo_suomi.pdf)

Metsästäjä 1/2014. Metsästys on yhä enemmän myös naisten harrastus. 37.

Pohjalainen 2.1.2014. Aselupia haetaan vähemmän. Tapio Saartenoja.

Poliisihallitus 2014a. Asekeräily. Viitattu 26.1.2014. <http://www.poliisihallitus.fi/poliisi/hallitus/home.nsf/pages/04EE6572055977D9C22576DB004B6596?opendocument>

Poliisihallitus 2014b. Tiedoston pitäminen. Viitattu 26.1.2014. <http://www.poliisihallitus.fi/poliisi/hallitus/home.nsf/pages/A14442515849E5C3C22576DB004B659C?opendocument>

Poliisihallitus 2014c. Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän hakeminen. Viitattu 24.2.2014. <http://www.poliisihallitus.fi/poliisi/hallitus/home.nsf/pages/358066832B9C3B4BC22576DB004B659F?opendocument>

Poliisi 2014a. Muutettu ampuma-aselaki tulee voimaan 13.6.2011. Viitattu 29.1.2014. <http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/0/2F98C5D7622B3137C225789400240385?opendocument>

Poliisi 2014b. Ampuma-aseluvat. Viitattu 23.2.2014.
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/2B272BB7376DA041C2256BDD002CF870?opendocument>

Poliisi 2014c. Erityisen vaaralliset ampuma-aseet, patruunat ja ammuksset. Viitattu 16.2.2014.
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/9DB3DD8C5CDABC40C2256BDD002EB7B0?opendocument>

Poliisi 2014d. Maksaminen ja ajanvaraus. Viitattu 23.2.2014.
<https://www.polis.fi/poliisi/home.nsf/pages/C51CB1A8303AB97BC2257AE1003D270A?opendocument>

Poliisi 2014e. Palveluhinnasto 1.1.2014. Viitattu 23.2.2014.
<https://www.polis.fi/poliisi/home.nsf/pages/43EA74B23AE1BA23C2257AE1003E6EF5?opendocument>

Poliisi 2014f. Hyväksyttävät käyttötarkoitukset. Viitattu 23.2.2014.
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/525D8A858DF165C1C2256BDD002DC23A?opendocument>

Poliisi 2014g. Rinnakkaislupa. Viitattu 25.2.2014.
<http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/7589B0CFD443C660C2256BDD002E6C39?opendocument>

Poliisin tiedote 18.5.2011. Ampuma-aselain muutokset tulevat voimaan 13.6.2011. Viitattu 29.1.2014.
[http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/Tiedote_aselain%20muutokset_liite/\\$file/Tiedote_aselain%20muutokset_liite.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/ExternalFiles/Tiedote_aselain%20muutokset_liite/$file/Tiedote_aselain%20muutokset_liite.pdf)

Riistalehti. 21.11.2013. RIP: aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohe. Viitattu 23.2.2014. <http://riistalehti.fi/Keskustelu/aihe/ripaaselupakaytantojen-yhtenaistamisohje/>

Sisäasiainministeriö 26.4.2012. Ampuma-aseisiin ja – ratoihin liittyvää lainsäädäntöä uudistava hanke käynnistyy. Viitattu 29.1.2014.
http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/uutisarkisto/1/0/ampuma-aseisiin_ja_-ratoihin_liittyvaa_lainsaadantaa_uudistava_hanke_kaynnistyy

Sisäasiainministeriö 3.12.2012. Aselakiin tiukennuksia – aseet jatkossa lukkojen taakse. Viitattu 29.1.2014.

http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/uutisarkisto/1/0/aselakiin_esitetaan_tiukennuksia_-_aseet_jatkossa_lukkojen_taaakse

Sisäasiainministeriö 5.9.2013. Aselakiehdotus lausunnolle – säännöksiä selkeytetään, tsaarinaikainen ampumaratalainsäädäntö uudistetaan. Viitattu 29.1.2014.

http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/aselakiehdotus_lausunnolle_saanoksia_selkeytetään_tsaarinaikainen_ampumaratalainsaadanto_uudistetaan

Sisäministeriö 2014a. Ampuma-aseisiin ja -ratoihin liittyvän lainsäädännön uudistamishanke. Viitattu 8.2.2014. <http://www.intermin.fi/fi/lainvalmistelu/ampuma-aseet>

Sisäministeriö 2014b. Ampuma-aseet. Viitattu 27.2.2014.

<http://www.intermin.fi/fi/turvallisuus/ampuma-aseet>

Suomen Ampumaurheiluliitto. Esittely: puhtaita osumia vuodesta 1919. Viitattu 23.11.2013. <http://www.ampumaurheiluliitto.fi/esittely/>

Suomen Metsästäjäliitto. Suomalainen metsästys. Viitattu 23.11.2013. <http://www.metsastajaliitto.fi/?q=node/107>

Suomen Riistakeskus. 2013. Metsästäjän opas. 177-179, 182-185. Porvoo. Bookwell Oy

Suomen Riistakeskus 19.4.2013. Tehtävät. Viitattu 23.11.2013. <http://riista.fi/riistahallinto/suomen-riistakeskus/tehtavat/>

Suomen Riistakeskus 23.4.2013. Ampuma-aseluvat. Viitattu 29.1.2014. <http://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/ampuma-aseluvat/>

Suomen Riistakeskus 24.4.2013. Metsästäjätkinto. Viitattu 23.2.2014. <http://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/metsastajatutkinto/>

Suomen Riistakeskus 5.6.2013. Metsästäjärekisteri. Viitattu 23.2.2014. <http://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/metsastajarekisteri/>

Säädös 124/2011. Laki ampuma-aselain muuttamisesta. Viitattu 23.2.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110124>

Tullin rajoituskäsikirja. 21.10.2013. Ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat ja erityyppisen vaaralliset ammuksot. Viitattu 9.2.2014.
http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/julkaisut_ja_esitteet/kasikirjat/rajoituskasikirja/liitetiedostot/ampuma_aseet.pdf

Valtioneuvosto 26.5.2011. Valtioneuvosto tarkensi asetuksilla ampuma-aseita.
Viitattu 8.2.2014.
<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=330202>

Yle uutiset 11.11.2007. Vanhanen pohtisi aseiden hallussapitoa. Viitattu 29.1.2014. http://yle.fi/uutiset/vanhanen_pohtisi_aseiden_hallussapitoa/5808864

Yle uutiset 23.9.2008. Nuorukainen ampui kymmenen ihmistä Kauhajoella. Viitattu 29.1.2014.
http://yle.fi/uutiset/nuorukainen_ampui_kymmenen_ihmista_kauhajoella/6112176

